Nr. 195 (15.274).
Ч. 195 (15.274).
Lwów, wtorek 29. sierpnia 1939.
Львів, вівторок 29. серпня 1939.
Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem
Rok LX.
Рік LX.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ. ВИДАННЯ: А. Б.
DIŁO
Wychodzi codziennie rano.

Редакція й Адміністрація: ЛЬВІВ РИНОК Ч. 10 II. ПОВ
Телефон Редакції 246 11
Телефон Адміністрації 229 41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060
" Банку Чеських Леґіон Праґа „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) . 5.00 зол
четвертрічно . . . . 15.00 "
піврічно . . . . . . 30.00 "
річно . . . . 60.00 "
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч. У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

Гітлер відкинув французьку пропозицію мирної полагоди конфлікту.

ФРАНЦУЗЬКИЙ КОМУНІКАТ ПРО ФРАНКО-НІМЕЦЬКІ РОЗМОВИ.

ПАРИЖ. ПАТ. В неділю вечором оголошено такий офіційний комунікат про недавні франко-німецькі розмови:

25. ц. м. Гітлер приняв французького амбасадора Кульондра та поручив йому доручити французькому премієрові повідомлення, в якому заявив, що довше не може толерувати ситуації, яка панує в Польщі, і жалував би, колиб полилася німецька і французька кров у висліді кроків, які він можливо мусітиме поробити, щоб розвязати ситуацію. Французький амбасадор поводомив про те прем. Далядіє, що негайно вислав до Гітлера відповідь, у якій пригадав, що Франція привязана до мира, але також є вірна супроти зобовязань що до щирої співпраці для мира в Европі. Далядіє заручив, що Польща готова віддати справу до мирної концилїяції. Він підкреслив, що — як це кожний може розуміти — без ще одного зусилля для мирного порозуміння між Польщею та Німеччиною — може вибухнути війна, та заявив, що готов помогти у мировій ініціятиві.

26. ц. м. Гітлер приняв амбасадора Кульондра та заявив йому, що не може приняти пропозицій премієра Далядіє. Німецький шарже д'афер доручив премієрові письмо, яке потверджує ту устну відповідь.

ЩО ВІДПОВІВ ГІТЛЕР НА БРИТІЙСЬКУ ПРОПОЗИЦІЮ?

ЛЬОНДОН, Райтер. Як говорять, у вівторок рано оголосять бритійську пропозицію та відповідь Гітлера на неї.

ДРУГА ВІДОЗВА РУЗВЕЛЬТА ДО ГІТЛЕРА.

Як подає преса, Рузвельт вислав до Гітлера другу телеграму, в якій повідомляє, що дістав відповідь від президента Мосьціцького та висловлює надію, що також Гітлер зясує своє становище.

ЧОМУ ВІДКЛИКАНО ПРОМОВУ В ТАННЕНБЕРГУ?

Як подає польська преса, в Льондоні ріжно коментують факт, що роковини бою під Танненбергом відкликано. Говорять, що Гітлер не хоче виступати з ніякою декларацією, доки не дістане з Льондону відповіди на пропозиції, що їх дав амб. Гендерсонові, що важко перетранспортувати в короткому часі 100.000 людей до Східної Прусії, то знову, що не хоче дразнити Москви святом перемоги над російською армією.

ПРОМОВА ГІТЛЕРА ДО ЧЛЕНІВ РАЙХСТАГУ.

БЕРЛІН. ПАТ. Гітлер приняв у своїй палаті членів райхстагу та виголосив до них промову, в якій зясував повагу ситуації.

Члени райхстагу постійно підтримують звязок, щоб до пів години могти бути в салі засідань, як лише скличуть райхстаг. Більшість з них сидить у недалеких ресторанах і каварнях.

БЕРЛІН. АВАС. Усі гавляйтери та посли до райхстагу є в Берліні, до диспозиції уряду. Опера Кролля приготована на засідання райхстагу; у сусідній салі закватеровано сотню кінноти.

ЯПОНЦІ МУСЯТЬ НЕГАЙНО ПОКИНУТИ НІМЕЦЬКУ ТЕРИТОРІЮ.

БЕРЛІН, ПАТ. Японських громадян, які мешкають в Німеччині, зокрема жінок та дітей, завізвано негайно покинути німецьку територію.

Як говорять, перший транспорт японців уже відплив з Гамбурґа.

РАДІОВИСИЛЬНІ ДЛЯ ЗАКОРДОННИХ ЖУРНАЛІСТІВ У ВАРШАВІ.

Тому, що Німеччина робить перепони у міждержавних телефонічних розмовах лініями, які проходять через німецьку територію, у Варшаві урухомлено 3 радіовисильні, якими закордонні кореспонденти можуть порозуміватися зі своїми редакціями.

Німеччина припинює комунікацію з Польщею.

ВАРШАВА. ПАТ. Німці замкнули в суботу граничний перехід Збоншин—Гросдаммер, затарасовуючи його кізлами з кільчастого дроту.

В суботу рано замкнули німецькі митні органи всі граничні переходи на терені комісаріяту Вронки.

У познанському воєвідстві замкнули німці 3 дальших граничних переходів, укріпляючи їх сталевими кізлами і кільчастим дротом.

ВСЯ ЛЕТУНСЬКА КОМУНІКАЦІЯ В НІМЕЧЧИНІ ПРИПИНЕНА.

БЕРЛІН. ПАТ. Всю летунську комунікацію в Німеччині припинено. Виняток становлять лиш військові літаки, урядові, та літаки, які дістали окремий дозвіл.

НІМЦІ З БАЛЬОНІВ ОБСЕРВУЮТЬ ПОЛЬСЬКЕ ПОГРАНИЧЧА.

РИБНІК. ПАТ. З Бжезя над Одрою цілу суботу видно було по німецькому боці два обсерваційні бальони, з яких німці через льорнетки приглядалися польській території.

НІМЕЦЬКІ ЛІТАКИ НАД ПОЛЬСЬКОЮ ТЕРИТОРІЄЮ.

ВАРШАВА. ПАТ. Німецькі літаки що раз то частіше нарушують польський кордон; 25. і 26. ц. м. було 34 такі випадки, здебільша в околиці Ґдині (16 налетів) та на Шлеську. Здебільша інтервенювала протилетунська артилерія.

НІМЕЧЧИНА СПИНИЛА ЗАЛІЗНИЧУ КОМУНІКАЦІЮ З ПОЛЬЩЕЮ.

ПОЗНАНЬ. ПАТ. Поїзд, що мав прийти з Траґенберґу (Німеччина) до Здун в год. 19,06. не прийшов; німці повідомили телефонічно, що він не прийде взагалі, подібно як і поїзд, що приходить до Збоншина в год. 22,13.

ХОЖУВ. ПАТ. В неділю вечором спинено в Битомі поїзд Букарешт—Берлін.

В Битомі та в околиці появились афіші з повідомленням, що в неділю в год. 22. спинено рух на всіх залізницях польського Шлеська.

НІМЦІ ЕВАКУУЮТЬ ШЛЕСЬКІ ПОГРАНИЧНІ МІСТА.

КАТОВИЦІ. ПАТ. В ночі з неділі на понеділок відбулася евакуація цивільного населення міст Битома, Забжа та Ґлівіц. Рівночасно відбувався летунський напад, тому в тих містах дійшло до замішання; частина населення намагалася дістатись на польську територію.

НІМЕЦЬКИЙ МІНІСТР ПОКИНУВ ҐДАНСЬК.

ҐДАНСЬК, ПАТ. Німецький міністр справедливости Фувк, відлетів з Ґданська зі шефом канцелярії Гітлера, Беле.

Дальші інциденти на польсько-німецькому кордоні.

НАПАДИ НІМЕЦЬКИХ ДИВЕРСАНТІВ НА ПОЛЬСЬКУ ТЕРИТОРІЮ.

КРАКІВ. ПАТ. В неділю в год. 15,30 з німецького боку обстріляли польське погранича в районі Сухої Гори та кинули на польський бік 3 гранати.

ТОРУНЬ. ПАТ. В неділю в год. 20,30 німецькі диверсанти обстріляли з ґданської території граничний перехід у Гузах. Польська гранична сторожа відповіла стрілами.

ВАРШАВА. ПАТ. В суботу в год. 8. німецький кінний артилерист переїхав польський кордон коло Дзьвежні на терені комісаріяту Дзялдово. Польська стежа застрілила його.

В ночі з пятниці на суботу, німецька диверсантська ватага, зложена з коло 50-ох людей заатакувала польську залізничу стацію та поліційну станицю в Чарній. Поліція відстрілюючися, прогнала диверсантів, ранючи двох з них.

В суботу в год. 23. з ґданської сторони вистрілено 14 разів з ґданської території до польської стежі у місцевости Мале Слоньце.

В суботу в 12. год. коло Веоського Мосту в семполінському повіті німецький скорострів обстріляв польську стежу.

В околиці Ґожендзя в повіті Тчев німецька стежа обстріляла в ночі зі суботи на неділю судна на Вислі. Німці вистрілили коло 200 разів, поляки не відповіли.

Німецький граничний сторож вистрілив у суботу в год. 5,30 на село Вулька Дздівуйска пов. Прасниш.

Німецькі вояки застрілили у Млавському повіті, у віддалі 200 метрів від кордону, польського капраля Фелікса Грабовського та ранили в голову і в живіт стражника Войтіха Вісьневського, який помер після операції.

У пятницю по полудні коло Чаткови причалила моторівка з протилежного ґданського берега. Висіло з неї трьох членів „охоронних штафет", які під загрозою крісів забрали зі собою родину польського рибака Лятопольського.

25. ц. м. коло полудня німецькі ватаги цілий час обстрілювали будку граничної сторожі у Зворонішах пов. Рибнік. Польська амбасада у Берліні зложила протест.

У Чаці притримали німці пятеро польських митних урядовців — буцім то за те, що поляки притримали 12-ох німців з диверсійної ватаги, що напала на стацію Мости Сьльонске.

ДЗЯЛДОВО. ПАТ. В неділю коло год. 9. польська стежа стрінула німецьку стежу у віддалі коло 6 км. від кордону, коло Дзьвежні. Підчас виміни стрілів згинув на польській території один польський вояк та один кінь.

Коло год. 13,30. німецький важкий скоростріл, уставлений коло 2 км. від кордону, обстріляв двох польських граничних сторожів, що переходили коло 100 метрів від кордону, коло Малінова.

НІМЦІ НЕ ПУСТИЛИ ЧЕРЕЗ КОРДОН ПОЛЬСЬКОГО КОНСУЛЯ.

МОРАВСЬКА ОСТРАВА. ПАТ. Німецька гранична сторожа не перепустила через кордон польського консуля з Моравської Остравы, що службовим самоходом їхав до Богумина. Він вернувся до Моравської Острави і запротестував перед дирекцією поліції. Не зважаючи на те, не перепущено через кордон польського віцеконсуля, який намагався дістатись до Польщі через іншу граничну точку.

У протектораті перервано всяку телеграфічну й телефонічну комунікацію; пасажирські розклади їзди не обовязують.

———o———

У крутежі подій.

(Від власного кореспондента).

Париж, 23. серпня 1939 р.

Всі закордонні події, сензаційні зустрічі, наради генералів, безупинні відвідини амбасадорів приязних чи неприязних держав у будинку міністерства закордонних справ при Ке д' Орсе — відбуваються у хвилині, коли половина Парижа, близько два міліони парижан, покинули мури великого міста та безжурно купаються у хвилях Ляманшу, Атлянтику чи Середземного Моря. Париж став майже англійським містом з тисячами англійських туристів; ба, навіть споглядаючи на небо, ми бачимо тільки англійські літаки, що кружляють щораз частіше над столицею Франції.

Французи зовсім спокійні. „Як буде війна, то всі підемо, як один муж; якже буде мир, то навіщо наперед журитися? — балакає пан Дюпон з паном Дюраном, преспокійно попиваючи на терасах каварень добрий напиток т. зв. аперитив, як звичайно перед вечерою.

У міжчасі міністр французьких кольоній пан Мандель не дармує. Німецька преса вже признає, що колишній секретар Клеманса зорганізував два міліони знаменито вишколеного кольорового війська, що мало б піти на — царгородський фронт, зараз із вибухом війни. Бо тут усі французи чомусь переконані, що Царгород відіграє чи не головну ролю в майбутній війні. Є деякі стратегічні місця, яких не можна боронити в перших днях війни, і держави мусять їх утратити аж до головної боротьби під кінець війни.

Так бодай тут балакають каварняні стратеги, ті самі, що попивають ріжні добрі аперитиви...

Паризький щоденник „Парі Міді" пригадує слова італійської преси по скасуванні санкцій після етіопської займанщини: „Ми, італійці, доховаємо тривкої вдячности Австрії, Альбанії та Мадярщині за те, що ті держави нам помагали, коли ввесь світ ішов проти нас". З тих трьох малих держав збереглася ще тільки Мадярщина і їй єдиній італійці мають ще змогу виявити докази своєї вдячности. Очевидна річ, що Мадярщина є для Німеччини в нинішніх ходах німецької політики дуже важна і тому всі сплітки про безпосередній німецький замах на Мадярщину нестійні. Та нема найменшого сумніву в тому, що Мадярщина мусить нині вже хочби через своє географічне положення рахуватися з Німеччиною.

Німецько-совітський пакт — щодо цього нема теж ніякого сумніву — спонукає Англію та Францію негайно пересунути всі свої дипльоматичні та стратегічні ходи. Той настрій, з яким тут усі вичікували війни з дня на день, у нічому не змінився; не змінився теж і загальний спокій усього краю, підготованого від тижнів на „все можливе". Нема сумніву, що таксамо як у 1914 р. — перше гасло до війни не впаде ні у Франції ні в Англії.

Про те, що скривається у плянах німецько-совітського пакту на дальшу мету, йдуть тисячні здогади — від фантастичних комбінацій до найбільше подрібних обрахунків, як ті дві держави розділили свої ролі. Чи миролюбні спроби Злучених Держав і тверезий холод Англії, яка ніколи не тратить рівноваги перед найбільшою небезпекою, врятують спокій Европи і на як довго? — ось що хотіли б знати всі, звичайні смертники і найбільші дипльомати.

Паризький щоденник „Ль' Орд" приніс на днях довшу характеристику особи сучасного французького премієра Далядіє, що вибився на перше місце в історії Третьої Республики. У практиці всі почини Франції є в його руках, бо французький премієр є фактичним володарем держави. „Ль' Орд" підкреслює його рівновагу духа, спокій та мовчазність. Англійці звуть його монолітом. Французи мають до нього повне довіря, переконані, що з хвилиною, коли він дасть поручення амбасадорам Франції покинути Берлін і Рим — то він зробив усе можливе, щоб не допустити до війни та все приготовив на випадок її необхідности. Бо не забуваймо, що Франція має найсильнішу армію на боці т. зв. демократичного фронту. Тому в Парижі впаде головна рішальна постанова щодо военної акції західних великодержав.

Юрій Студинський.

З польської преси.

Критичні дні.

„Події розвертаються тепер — пише виленський **„Глос Народови"** з 25. VIII. — з головокружною швидкістю. Справджуються передбачування преси зперед кількох днів, що **ми увійшли в період найбільшого напруження міжнародньої ситуації.** Тепер уже не за кілька днів, тільки за кілька годин можуть трапитись події незвичайної ваги та значіння.

На ситуації ваготіють від кількох останніх днів факти, що як не можна краще характеризують зажертість підступної гри, що її ведуть німці і яка довела світ до сучасного напруження. Пакт неагресії Райху з Совітами, що правда, не змінив укладу сил між обома противними собі сторонами, між „віссю" та „фронтом миру", та все-ж послужив Гітлерові для того, щоб рознуздати военні настрої в Німеччині. Це спричинило інтервенцію англійського амбасадора Гендерсона у Гітлера з останньою осторогою західніх держав перед военними кроками супроти Польщі. Осторога мала своїм змістом категорично ствердити, що Англія та Франція всю свою збройну міць кинуть на терези дій, якщо Німеччина напала б на Польщу. Відповідь Гітлера відома. Він заявив, що для безпеки Европи не думає віддати на поталу життєвих інтересів німецької нації.

Годі дивуватися, що по такій відповіді та у звязку із щораз більшим мобілізуванням німецьких збройних сил — в Англії та Франції видали широкі мобілізаційні зарядження. Франція покликала до зброї кілька річників, збільшуючи числовий стан військової поготови до півтора міліона вояків. Англія змобілізувала всю резервову фльоту і територіяльну армію і має в сучасній хвилині на суші та у фльоті теж коло півтора міліона людей. Та це не вичерпує всіх мобілізаційних заходів, які далі відбуваються на щораз більшу скалю. В кожному разі треба підкреслити, що західні держави нині і морально і матеріяльно без порівняння краще підготовлені, як це було в 1914. році. Отже німці нікого не заскочуть, коли вони справді захочуть свою гру довести до катастрофального кінця. Тоді натраплять на твердий мур рушниць з усіх сторін...

Частинно змобілізувались теж Румунія, Туреччина та Греція.

Годі забавлятись тепер пророцтвами, які факти може нам принести найближчий день та які зміни можуть статися в Европі. **Одно певне, що такого напруження, як тепер, світ довго не витримає.** Рисковна німецька гра мусить покінчитись рішенням в одну або другу сторону: війна або зречення з очайдушних плянів."

ВОЛОДИМИР ЗАЛОЗЕЦЬКИЙ. 2)

Вистава еспанських малярів у Женеві.

Уже цілком іншим духом віє зі зображення Хрещення, незвичайного уже своїм видовженим форматом і до нього достосованою композицією. У противенстві до традиційної сцени хрещення зображення поділене тут на дві частини: на властиве хрещення над рікою Йорданом і на надприродну подію в небі з Богоотцем, який серед хору янголів зсилає св. Духа на голову Ісуса Христа. Але найзамітніше тут те, що перехід від природного зображення хрещення внизу до горішньої сцени майже непомітний. Полумяне тло позаду та янголи, які зринають низько понад головами Хрестителя, далі янголи, що мішаються в саму сцену хрещення і гротесковість передньої сцени викликують в нас навіть враження переваги моменту надприродного над природним. Новиною є тут також стилізування фігур, їх понаднормальні видовжені пропорції, крутіж у руху фігур і неспокійне, гостро контрастоване освітлення, яке ярко освітлює наче великий вогненний стовп надприродні явища і погасає в миттіні на периферіях, гостро зарисовуючи контури. У грандіозних розмірах розвиває мистець ті самі проблеми в картині „Сон Филипа II.". Тут сполучуються в одно звеличання імени Ісуса Христа, адорація всіх святих та страшний суд. Мистець оперує масовими явищами та візіями. Ліворуч непроглядна маса тягнеться в безконечність, наче ціла людськість. Зпереду клячать всі святі, між ними майже непомітна постать Филипа II. в чорній мантії. Очі всіх звернені у візіонерській екзальтації догори. Праворуч у величезній пащі фантастично зображеного кита бються в вічних муках тіла грішників; це вхід до челюсти пекла. Вгорі в масових клубах хмар, які тягнуться ген аж у безконечність фантастичного краєвиду, відбувається адорація імени Ісуса Христа праведними, янголами і святими.

Все це одна ґрандіозна візія — сон Филипа II., який є тут властиво єдиною реальною фігурою. Увесь природний світ перемінився в космічну нереальну візію-фантазію мистця, яка має в собі щось з апокаліптичної панорами.

В зображенні св. Ільдельфонза мистець незвичайно ориґінально розвязує проблеми творчої інспірації. Голова святого повна внутрішнього вогню і зосередження, звертається в бік Богородиці, яка піддає йому думки.

Іль Ґреко належить безсумнівно до одних із найбільш ориґінальних та ґеніяльних мистців не тільки еспанського, але і всесвітнього малярства.

Недоцінений сучасниками, призабутий дальшими віками він виринув щойно коротко перед світовою війною на денне світло. Ще XIX. століття не розуміючи його творчости збувало його епітетом божевільного; в історії людської творчости такий факт не відокремлений, великі відкривники нових шляхів часто ступають самітно в темряві віків...

Побіч Веляскеза і Грека найліпше представлений у Женеві третій велитень еспанського малярства Франціско Жозе де Ґоя (1746—1828). Ґоя належить до найбільш романтичних постатей в історії еспанського малярства. Найбільш фантастичними легендами, лицарськими подвигами та любовними пригодами овіяне його життя. Це еспанський гідальго і Касанова в одній особі. Тимчасом показується, що дійсність була цілком не така романтична. Життя його було більше ніж прозаїчне, а мистець пускав твори своєї фантазії не так у погоні за любовними пригодами, як радше виключно у своїй малярській творчости.

Найвизначніші твори женевської вистави такі: „Ярмарок у Мадриді" з 1778—1779, „Військовий і молода жінка" з тої самої доби, „Поранений муляр" з 1786 — всі три картини це шкіци до ґобеленів, славнозвісне полотно „Прерія св. Ізидора", з панорамою Мадриду, портрет маляра Франціска Бає з 1795, загально відома „Мая вестіда" і „Мая деснуда" (1797—1798), „Бичування" (1808—1813), „Виріб пороху" (1813), „Дім божевільних" (1794), портрети короля Карла IV., його жінки Марії Люїзи та еспанських аристократок. Хочемо звернути увагу на два моменти в творчости Ґої. На його кольорит та на нове відношення до тем та сюжетів. Кольорит Ґої висвободжується зі старої традиції тяжких кольорів штучного світла ателіє. Він малює в ясних світлих тонах (нпр. сцена з раненим мулярем) так наче б він малював ясне денне світло. Те саме враження робить „Прерія св. Ізидора", де Ґоя віддає враження краєвиду під голим небом у природному освітленні. В картині „Фабрикація пороху" мистець передає не штучну композицію, а сцену просто з життя, правдивий епізод з наполеонських воєн. Краєвид з лісом дихає такою свіжістю колірів і атмосфери, що не інакше намалював би його французький імпресіоніст.

(Докінчення буде)

Польща та іменування Форстера головою Ґданської держави.

У звязку з останніми ходами Ґданського сенату, з яких чи не найважніший факт проголошення гавляйтера Форстера „головою держави" Ґданська, **„Вечур Варшавскі"** ось-як характеризує становище Польщі до новоутвореного положення:

„Сенат Вільного Міста Ґданська рішив використати повновласти, що їх має. Та замість занятися справами своїх співгромадян, які не мають голосу, рішив нарушити статут Вільного Міста, проголошуючи гавляйтера Форстера — „головою держави" (Staats-Oberhaupt).

В такий спосіб Ґрайзер іменував обер-Ґрайзера (Ґрайзер — голова Ґданського сенату — Редакція „Діла").

На це мусить звернути увагу Комітет Трьох, зложений з представників В. Британії, Франції та Швеції. Цей Комітет вибрала Рада Ліги Націй з метою берегти статут Вільного Міста.

Польща займе становище супроти цього нарушення статуту, оскільки переконається, що іменування Форстера може зашкодити інтересам Річипосполитої. Польська політика щодо цього кермується такими вказівками:

1) Не дозволити на „аншлюс" Вільного Міста до Райху; 2) Зберегти митну спільноту Ґданська з Польщею; 3) Не допустити до чиєїнебудь контролі польських управнень у Ґданську; 4) При збереженні свободи розвитку німецької більшости населення Ґданська забезпечити права польської меншини. Устроєвими проблемами Ґданська досі не цікавився провід польської закордонної політики."

—o—

Міжнародня конференц'я - тепер справа утопійна.

Поклик Апостольської Столиці до керманичів европейських держав, щоб замість приготовлятись до военної катастрофи зачали безпосередні переговори між собою в атмосфері „доброї волі та почуття справедливости", викликав ось-які рефлексії на сторінках варшавського **„Роботніка"** (з 26. VIII.):

„В цій хвилині така концепція видається **цілком утопійна**, не зважаючи на найшляхотніші побажання Апостольської Столиці.

Кожна міжнародня конференція — крім справи Ґданська — мусіла б зайнятися чехо-словацькою справою. Які компроміси можуть бути в цих двох справах, коли подібних справ є ще більше? Обі справи мають той сам основний характер: **іде про проблему гегемонії Третього Райху в Середущій Европі та у Східній Европі аж по совітські кордони.** Тієї гегемонії світ не хоче. Отже не може бути також мови про компроміс.

Що в цих умовинах зробить канцлер Гітлер? Що дорадять йому його міністри? Очевидно, Гітлер мусить найдокладніше заналізувати всі **„за"** та всі **„проти"** рішення у користь війни.

Позиції „за" для Гітлера чималі: престіж системи правління, особистий престіж, змучення німецьких мас, великі господарські труднощі в тій „війні нервів", конечність успіхів, щоб далі опановувати внутрішнє положення.

Одначе позиції „проти" теж очевидні; назвемо головні:

1) безсумнівна економічна перевага держав „фронту свободи", перевага, що її, коли вибухне конфлікт, цілою силою підтримають Злучені Держави Північної Америки;

2) безсумнівна вже нині мілітарна перевага „фронту свободи", скріплена фактом, що фльота Великої Британії з певністю опанує Північне Море;

3) непевність внутрішнього положення на землях „Протекторату" та у Словаччині;

4) власна німецька підпольна робота;

5) **перекреслення через пакт неагресії з Союзом Совітських Републик рахуб на диверсію частини українського громадянства.**

І наприкінці вартість першорядного значіння — для Гітлера незмірно негативна — одностайний фронт польської опінії, британської опінії, французької опінії — фронт добровільно одностайний."

Конфіската „Діла".

Вчорашнє (194) число „Діла" підпало конфіскаті за (подаємо, як у рішенні львівського городського староства) статтю п. н. **„Вияв українського національного інстинкту"** від слів „Та всеж" до кінця статті і за цілу статтю-репортаж п. н. **„На Поліссся"**. Поліція забрала видрукований наклад, ми видали другий.

Додаткові вписи

ДО ВСІХ ВСЕЛЮДНИХ ШКІЛ РШ У ЛЬВОВІ І В КРАЮ 29., 30. 31. СЕРПНЯ 1939.

Українським батькам у Львові і в краю подаємо до відома, що додаткові **вписи до всіх вселюдних шкіл у Львові і в краю відбудуться 29. 30. і 31. серпня 1939. р.**

Вписи відбуватимуться передполуднем і пополудні в дотичних школах РШ від год 8—13 і від 16—18.

Українці! Сповніть свій обовязок і повписуйте свої діти до шкіл Рідної Школи, куди кому вигідніше, та освідомляйте несвідомих, щоб і вони зробили те саме.

Доложім усіх зусиль, щоб перевести в діло основне гасло: **Українські діти до шкіл Рідної Школи!**

Головна Управа Рідної Школи.

Про війни справедливі, про війни несправедливі і про щирість.

СССР за останніх часів справді став співучою державою. Кожне народне свято — а їх, цих свят, все більшає та більшає, скажім: свято фізкультури, свято військово-морської фльоти, свято відкриття с.-х. вистави, свято випуску державної позички, свято авіяції тощо — починається, супроводиться і закінчується піснями. І то в центрі та на периферії. Нічого не вдієш. „Жити стало краще, жити стало веселіше!"..

Одна з найпопулярніших пісень там — це пісня з добрим мотивом на слова

Якщо завтра війна, якщо завтра війна.
Ми сьогодні к походу готові!

Живемо в часах цілком непевних. Війна поставлена на денний порядок. Бути готовим до війни — гасло, обовязок кожної держави, яка має перед собою якісь перспективи. Треба бути не тільки готовим до війни, треба переконати в цьому всіх у себе всередині і всіх назовні!

Та готовість до походу, до війни, не обмежується тільки технічною готовістю, досконалим озброєнням. Готовість до війни вимагає, щоб кожний із сьогоднішних вояків та кожний із завтрішних вояків був не тільки підготовлений, був свідомий, за що саме йде на смерть, вірив у це, як у найвищий постулят. Минули часи, коли вояків можна було гнати до бою, як череду.

І ось навчають у Совітах, що істнують війни несправедливі і війни справедливі.

Що таке несправедлива війна? Це війна незагарбницька, що має на меті або оборону народу від зверхнього нападу і спроб його поневолити, або визволення народу від рабства капіталізму, або визволення кольоній і залежних країн від гнету імперіялістів. Треба бути за такою війною!

Але якже відріжнити першу війну від другої? Як саме визначити той або інший характер війни? Про це докладно говорить один з теоретиків марксизму, професор Мінц, у своїй лекції, прочитаній цими днями в партійному кабінеті одного з районних комітетів Москви.

Річ зовсім не в тому, хто раніше на кого напав, або на чиїй території воюють.

За часів англьо-бурської війни наприклад бури перші напали на англійське військо і розбили його, але ніхто з марксистів не має сумніву, що саме Англія вела у Трансвалі кольоніяльну, імперіялістичну війну. В усякому разі адмірал Дрекс, маршал авіяції Бернет і ґенерал Хейвуд та багато інших англійців, що прибули були до Москви, щоб якнайскоріше скласти союзний пакт, могли почути про це щирий погляд.

Не так то вже легко розібратися в цьому. Наприклад ще так недавно „єдиний історик марксист" Покровський, який згодом став зовсім не марксистом, а цілком навпаки, дослідником світової війни, головно звертав увагу на те, хто раніше напав, хто перший вийняв меч. Він на підставі усяких дипльоматичних даних прийшов до жахливого висновку, ніби Німеччина, цей найагресивніший хижак, була жертвою нападу!..

„Шкілка" Покровського малювала все героїчне минуле російського народу тільки чорною фарбою.

А чим була світова війна? Це була війна грабіжницька, імперіялістична з обох сторін, і з боку царської Росії і з боку Німеччини.

Можна навести низку прикладів справедливих воєн.

Справедлива війна — це було повстання сипаїв в Індії проти кольоніяльної імперії Англії. Справедлива війна була боротьба італійського народу за свою національну незалежність проти німецько-австрійського війська року 1859, коли італійський нарід вишпурлив зі своєї країни ненависних завойовників (Тут шановний професор, не тільки марксист, але і зручний дипльомат, уже розколює „вісь"!). Справедливі були війни російського народу проти вдирання німецьких „псів-лицарів" до новгородських земель, проти польських завойовників у рр. 1611—1612, проти навали Наполеона.

Але крім того царська Росія вела суто реакційні війни. Підчас них воєн російські салдати

З Карпатської України.

МАДЯРИ ЗАЧИНАЮТЬ ЖУРИТИСЯ СВОЄЮ БУДУЧНІСТЮ...

Очевидно під впливом міжнароднього положення мадярські політики і мадярська преса від кількох днів зачинають ближче цікавитися становищем у Карпатській Україні і навіть пригадувати потребу зробити щось з обіцяною автономією. Деякі мадярські часописи додумалися вже до погляду, що від розумного вирішення карпато-української справи, **від приєднання для Мадярщини симпатій карпато-українського населення, у великій мірі залежить забезпека будучности Мадярщини.**

Хоч у карпатському терені не замітно ще ніяких практичних змін на краще і мадяро-москвофільський танець безупинно продовжується, все-ж будапештенський „Немзеті Елет" накликує мадярський уряд звернути пильну увагу на Карпатську Україну, дати їй „більше суспільної обезпеки, ніж жандармів", навчити „урядовців бути льояльними та людяними", „не усувати українських написів", „не приневолювати українців учитись мадярської мови — самі навчаться, як схочуть", взагалі рахуватися з домаганнями карпатських українців, щоб відбити пропаганду Бенеша, який „в Америці закупив майже всю українську пресу".

Також з інших мадярських пресових орґанів пробивається журба за будуччину і в цьому звязку деякі з них (м. і. „Уй Малярорсаґ") пишуть про конечність ввести автономію.

ЕКСПЕРИМЕНТ З „УГРО-РУСЬКИМИ" ПІДРУЧНИКАМИ.

Згідно з повідомленням „Пестер Льойду" з 25. ц. м. мають небавком вийти з друку „нові угро-руські шкільні підручники", виготовлені окремою комісією „фахівців", що їх до цього призначив Будапешт. Одна комісія „устійнила" якусь чудернацьку „граматику угро-руської мови", друга підготовила матеріял для навчальних книжок. Мадярський уряд асиґнував на кошти книжок 50.000 пенгів. З нових підручників мають уже вчити після ферій.

Коли мадярські можновладці справді думають тепер у власному інтересі шукати шляхів злагіднення нестерпно душної атмосфери в Карпатській Україні, то повинні залишити експерименти з творенням якоїсь штучної „угро-руської мови" та „угро-руської граматики". Експерименти не доведуть до мира і міжнаціонального порозуміння, за чим нараз так затужили „Немзеті Уйшаґ" та „Немзеті Елет", обороняючи нібито права Закарпаття до природної самоуправи.

виявляли справжній героїзм і мужність. Про цю їхню хоробрість знав увесь світ. Навіть основоположники марксизму, Маркс та Енгельс, писали, порівнюючи російське військо з европейськими: Російські салдати чи не найхоробріші в Европі. Їм питоме, мовляв, те, що на заході квалькувато приписують собі, а саме, що вони не відчувають нічого в бою. Їх лекше розстріляти, ніж примусити втікати...

Теперішній марксист, професор Мінц, робить з цього висновок, що російський салдат був героєм, навіть у лещатах кріпацтва.

Правда, тут можуть повстати суто діялектичні запити: А якже з совітськими салдатами не-російської національности?! Або таке, чому повстання сипаїв проти англійців треба розглядати як війну справедливу, визвольну, а наприклад повстання Мазепи проти імперіялістичної політики Петра І. треба вважати тільки зрадою?!

Марксистський професор ніби відчуває, що далі йому буде трохи трудніше. Він зазначує, що найсправедливіша, справжня війна за батьківщину була війна проти інтервентів рр. 1919—1920, що такої справедливої війни нібито не зазнавала ще історія...

Але річ не в цьому, а в тому, як поставляться тепер совітські вояки не тільки російської, але й інших національностей, у випадку війни?

Проф. Мінц каже, що в новій війні, якщо її хтось накине СССР, совітський нарід (розуміння трохи за широке!) буде обороняти здобуту ціною крови, вистраждану в напруженій боротьбі проти імперіялізму свою соціялістичну батьківщину — батьківщину світового пролетаріяту. Коли це такий постулят для всіх національностей, що входять до СССР, національностей часом зі старими культурами, національностей, що мали свою державність, за яку їхні представники йшли на смерть — то можна думати, що ті національности того постуляту не виконають.

Але цікаве закінчення лекції професора-марксиста, виголошеної та видрукованої в половині серпня року 1939 у „Правді", в тих саме часах, коли англійська і французька військова делеґація працювали разом із совітською в Москві.

Війна Совітського Союзу (а як його союзники?) проти фашизму буде найсправедливіша й найзаконніша війна з усіх воєн людства! Це буде війна за визволення людства від фашизму, війна за визволення пригноблених націй від рабства! Але вести оборонну війну — це не значить стояти тільки на кордонах своєї держави. Найкраща форма оборони — це швидкий наступ, щоб цілком знищити ворога на його території. Така є основна спроба большевицької стратегії, перевірена і в днях великої соціялістичної революції і в роках громадянської війни. Знищити ворога — значить знищити фашизм, підняти проти нього трудящих, допомогти їм у їхній війні проти фашизму.

Сам Маркс писав про аґресорів: „Щоб позбавити їх можливости нападу, треба позбавити їх усіх засобів оборони. Треба не тільки схопити їх за горло, треба задушити, умертвити їх!"

Щож буде далі?

А надалі совітський нарід, морально й політично єдиний, накине на фашистівських бузувірів усю міць залізних баталіонів червоної армії, всю силу своєї передової техніки... Совітський нарід широко використає підтрим і допомогу робітників та трудящих усього світу — у першу чергу в запіллі фашистівських країн (а в другу?), використає ненависть поневолених і пригноблених імперіялізмом (чи Німеччина теж буде належати до них?) народів, щоб визволити людство від фашизму!

І знову повстає побічне питання: Чи для поневолених і пригноблених народів має значіння, який саме імперіялізм їх поневолює?

Урочисто закінчує проф. Мінц свою лекцію пророцтвом самого Леніна: „Перша большевицька революція вирвала з імперіялістичної війни, з імперіялістичного світу, першу сотню міліонів людей на землі. Чергові большевицькі революції вирвуть з імперіялістичних воєн та з імперіялістичного світу всю людність!!!"

Тобто найближча війна мусить привести до нової большевицької революції. Принаймні щиро!

Це слід було б памятати особливо тим „імперіялістичним" країнам, що стають союзниками Совітів на випадок світової війни.

Гл. Л.

РЕВІЗІЯ В ДОМІВЦІ ПРОВОДУ ФРАНЦУЗЬКОЇ КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ.

ПАРИЖ, АТЕ. В пятницю пополудні переведено ревізію в головній кватирі французької комуністичної партії.

Нічого нового під сонцем.

Дві події з 1848 року і наука з них під сучасну пору.

Нагадую в цьому моменті дві події з 1848 року. Одна з них — це **славянський конґрес у Празі**, друга — це **зїзд руських (українських) учених у Львові.** Обі ці події щось нагадують нам та іншим, що треба знати у сучасних відносинах, які переживаємо та які щось говорять...

Славянський конґрес скликали були чехи до Праги на 2. червня 1848 р. А приводом до цього конґресу славян було те, що німці з Австрії і Німеччини постановили були скликати до Франкфурту над Меном **загально-німецький парлямент,** щоб зєдинити у всенімецькому державному союзі всі німецькі території та до тих територій причислили були також: Чехію, Моравію і Шлеськ. Отсей плян німців незвичайно затрівожив був чехів, бо на них наступало ґерманське море. Тому вони і скликали братів славян на рятунок, щоб обєднанням славянських народів в Австрії перепинити посягання німців на славянські території.

Цей конґрес відкрив **Павло Шафарик** та предложив ось-таку програму нарад конґресу: 1) познайомитися і порозумітися між собою щодо відносин і недомагань славян в Австрії; 2) виготовити від кожної народности пропамятне письмо з її національними і конституційними домаганнями та внести від конґресу петицію до австрійського цісаря, 3) уложити **акт федерації,** яким усі славянські народи Австрії зобовязуються жити з собою в згоді, не вибиватися до верховодства над іншим народом і солідарно оборонюватися від чужих народів.

Провідною політичною думкою, яку поставили чеські провідники, було тоді: стояти при Австрії, „бо якби не було Австрії, то треба би її створити", як також домагатися федерації народів в Австрії

І що з цього вийшло? Славянський конґрес у Празі не докінчив своїх нарад, бо дня 12. червня 1848 р. дійшло було до кривавого бою між австрійським військом і чеською ґвардією, наслідком чого командуючий ґенерал кн. Альфред Віндішґрец зачав бомбардувати Прагу та розґнав конґрес.

А що далі? Австрія не допустила до федерації своїх народів, вони між собою сутились і побивались, аж вкінці світова війна розбила Австрію і чехи доступили своєї чехословацької держави. Далі вже знаємо, як воно сталося з чехословацькою державою...

Другою памятною подією зперед 90-ти років був **зїзд руських (українських) учених** у Львові 19. жовтня 1848 р. Відозву з запросинами на цей зїзд оголосило **девятьох наших громадян „доброї волі":** о. Микола Устіянович, Іван Товариницький, власник більшої маєтности під Львовом, о. Михайло Малиновський, катехит у Львові, Теодор Леонтович, архівар Ґал. Т-ва Кред. Земського у Львові, Іван Зарицький, радник маґістрату у Львові, о. Іван Слимаковський, префект Духовної Семинарії, о. Іван Жуковський, парох церкви Петра і Павла у Львові, Лев Сосновський, сеніор Ставропіґії та Іван Борисикевич, письменник в Увислі, коло Тернополя. Вони поставили таке завдання цього зїзду:

1) Вияснити ріжницю нашої мови від старославянської, російської та від польської.

2) Дати нашим ученим нагоду до себе зблизитись і получитися до спільних літературних праць.

3) Створити національну установу на охорону нашої літератури, як також єднатися разом, без всякої ріжниці політичних переконань і релігійних віроісповідань, **щоб здобути правдиве щастя нашому народові.**

Отсей **перший конґрес наших учених** підніс потребу просвітної і наукової праці для **відродження самостійної української нації** і як засіб до щастя народу вказав **консолідацію всіх українців** — без партійних ріжниць.

Отсе він нам нагадує в сучасному моменті.

Д-р Кость Левицький.

Дещо з Волині.

МЕЛІОРАЦІЇ.

Луги на Волині складають значну частину землі, що є в руках селян-хліборобів. Але ці луги майже скрізь заливає вода, вони забагнені. Одинокий спосіб довести їх до рівня рентовности — меліорація і засів добрими кормовими травами. Досі зміліоровано 20.000 га, але це капля в морі. Найгірше, що сама меліорація без реґуляції рік не осягає мети, бо реґуляція вимагає таких великих коштів, що вона підсилу лише державі.

ЛІТНІ ТАБОРИ МОЛОДІ.

Волинь цього року була залита всякого роду польськими туристами й таборами. В самому рівенському повіті заінсталювалося було на літо 16 ґруп польської молоді. В тому числі таборували на Рівенщині: 4 табори „Академіцкої Леґії" зі Львова, Варшави й Познаня, 7 „гарцерських" таборів, 1 орґанізації мол. праці й 4 табори жидівські. Українського табору не було ніодного.

ЩО МАЮТЬ ВІЙСЬКОВІ ОСАДНИКИ.

Як подають польські джерела „Союз військових осадників на Волині" має в Рівному осадничу ґімназію; така сама ґімназія повстає тепер у Ковлі. Крім цього Союз має кілька мужеських і жіночих інтернатів. Щоб підготовити молодь до промислу й торговлі, Союз бере участь в утримуванні бурси в Познані для молоді, що вчиться в цьому напрямку. Союз відкриває в осаді Наруловичі на Кремянеччині спеціяльне заведення для практичної підготови дітей до рільництва. Поза всім цим Союз улаштовує для дітей, які не скінчили вселюдної школи вищого типу, спеціяльні доповняльні курси (в Берестечку). Очевидно союз не забуває і про селянських дітей. З „добродійств могтимуть користати й діти селян" — каже „Експрес Поранни".

НІЖ І РЕВОЛЬВЕР.

Право кулака — ножа й револьвера — входить на Волині у щораз більшу силу. Хроніка кривавих порахунків там, де перед 5—10 роками наші культурно-освітні орґанізації спрямовували життя на шлях людяности й моральности, просто залякує сьогодні. Розгнузданося життя і пре вперед, як дика тварина, значучи свої сліди кровю, трупами, могилами. Ось приклади для характеристики: В Колках зібралася молодь танцювати; в наслідку Андрій Андрієвський убив Антона Жукуна. В Забороллі юрба хлопців напилася і пішла до хати Гр. Гарасимчука, щоб його набити; той обороняючись, порізав на смерть ножем Василя Ткачука. В Новій Чолниці 19-літній Петро Лущук прийшов до 17-літньої Надії Смоляківни, щоб ще раз запропонувати їй подружжя, а коли вона відповіла відмовно, дав до неї 4 стріли, тяжко зранив її, а сам застрілився.

Волинська молодь позбавлена культурно-освітніх організацій, бібліотек і часописів, а головне — здорового, ідейного проводу, дичавіє і морально розкладається.

ХМЕЛЯРСЬКІ ТОРГИ В ДУБНІ.

Волинь — це головний продуцент у Польщі хмелю. Він рішає про урожай його, він встановлює ціни, орґанізує експорт за кордон, маючи тут, у Дубні, спеціяльний союз хмелярів.

Продуценти волинського хмелю — майже виключно чехи й німці. Наші селяни бояться великих видатків, праці й ризика, задовольняючись меншими, але певними (не завжди) зисками із збіжевої господарки. Закуп на Волині хмелю відбувається зорґанізовано й імпозантно на т. зв. хмелярських торгах.

У цьому році торги відбудуться у вересні і охоплять потреби цілого польського ринку. Сподіваються приїзду купців і зза кордонів, тимбільше, що врожай на хмель у цьому році добрий.

ЩЕ УРОЧИСТОСТИ Ю. СЛОВАЦЬКОГО.

Головне святкування 130-тих роковин народження й 90 р. смерти Ю. Словацького відбудеться в Кремянті у вересні. Свято має у своїй програмі: зїзд дослідників творчости Словацького, зїзд польоністів та студентів польоністики всіх університетів, приїзд деяких французьких письменників і проф. Колемана з Америки, відслонення таблиці на домі, в якому буцім-то вродився Словацький — посвячення угольного каменя під „Дім мистецтва і культури ім. Ю. Словацького", а також нового дому „Педаґоґіюм" кремянецького ліцею і т. д. Головний мотор свята — куратор кремянецького ліцею інж. Чарнецький, прихильник мін. Понятовського та б. воєводи Юзевського. Часописи заповідають, що на свято прибуде 30.000 осіб.

СС.

Австралія готова до співпрац при виконанні британських ґарантій.

ВОЄННІ ПОВНОВЛАСТИ ДЛЯ АВСТРАЛІЙСЬКОГО УРЯДУ.

КЕНБЕРРА, ПАТ. Австралійський уряд видав декрет про надзвичайні повновласти на випадок війни, подібні до британських. Уряд ствердив, що Австралія вповні приготована до війни та опрацьовує плян обмеження експорту і контролі краєвої продукції.

Австралійський премієр заявив, що Австралія співпрацюватиме з Англією та іншими домініями над виконанням британських ґарантій.

РЕОРГАНІЗАЦІЯ БРИТІЙСЬКИХ ВІЙСЬК НА СХОДІ.

ЛЬОНДОН, АТЕ. Британський уряд перевів реорганізацію заморських військових сил: він створив окрему команду військ на Близькому Сході, в Каїрі, окрему на Далекому Сході — в Сінґапурі.

ШИРІТЬ НАШ ЧАСОПИС!

Туреччина не змінить своєї політики.

ПІД ВПЛИВОМ СОВІТСЬКО-НІМЕЦЬКОГО ПАКТУ.

БУКАРЕШТ, АТЕ. З поважного царгородського джерела приходять вістки, що на думку турецького уряду німецько-совітський пакт неагресії зовсім не вплине на закордонну політику Туреччини. Турецький уряд виконає зобовязання на основі договору взаємної помочі з Англією та Францією.

——о——

Одно село — два світи.

РЕПОРТАЖ.

На небі серпень. Блискуче, золоте, сліписте сонце виганяє своїми проміннями засохлих міщухів з мурів міста на села, в гори, на літнища... І мене теж вигнало... Купую тижневий білет, щоб „на всякий випадок" вечором міг вернутись до... закуреного Львова і їду. Куди? У підльвівське село, бо їхати в гори трохи... за далеко.

*

Висідаю з поїзду, перевантаженого молочарками, що в заржавілих і погнутих баньках доставляють до нашого міста молоко на снідянок (чоловік не знає, від чого тиє чи пак дістає... червінку). Ми на стації в Борщовичах. Стація пахне Полтвою, а Полтва... Львовом.

ЇДУ В СЕЛО.

В долині ріки Полтви, 17 км. на схід від Львова, одним довгим (більш як 4 км.) і досить широким поясом тягнеться село Борщовичі — мета моєї вакаційної поїздки. Село це належить до найстарших сіл львівського повіту. Сьогодні побудоване воно вже на третьому місці. Перші оселі — як кажуть перекази — були побудовані там, де тепер пливе ріка Полтва — були це хатки рибаків, побудовані серед води на палях. До оселі можна було добитись лише на човні. Мешканці села займалися, як оповідає старий Дмитро, виключно ловлею і торговлею риб. По козацько-польських війнах село перебудувалося вже на суші, на т. зв. „Нанавозі", який був по всякій правдоподібности малим острівцем серед вод і болот теперішньої ріки Полтви. Під кінець XVIII. і з початком XIX. століття, по кількакратній пожежі, село перебудувалося вже на тому місці, де стоїть і досі.

Для доповнення історії слід замітити, що Борщовичі належали до родини Собіських. Ще сьогодні старі люди показують на фільварку гарну алею зі старих лип, які колись нібито сам Іван III. Собіський власноручно засадив. Старий Дмитро показав мені ще щось більше. Він показував мені статую св. Івана, яка стоїть при кінці цієї липової алеї, а під статуєю великий камінь врослий у землю, на якому, як каже устний переказ: „Панські гайдуки вимірювали до 1848 р. на хлопах панську справедливість і били по 25 буків кожному, хто спізнився на панщину"...

Село до половини минулого століття було чисто українське, але через великий наплив чужого елементу підчас будови залізниці та через політику відповідних чинників — при слабій відпорности знутра — спольонізувалось до половини. Але це не належить вже до теми.

Село своїм зовнішнім виглядом робить добре враження. Хати виглядають чисті, подвіря огороджені, лише люди тут і там ходять якісь пригноблені, бідні. По середині села на горбку стоїть гарна деревляна церква, побіч неї дім читальні „Просвіти", в якому міститься збірня Районової Молочарні. Трохи далі бачимо гарний мурований, ще не викінчений будинок, що його поставила Районова Молочарня в Пикуловичах для своїх членів у Борщовичах. Побіч, у винайменому домі, кооперативна крамниця.

Заходжу до середини. За прилавком стоїть молодий, виглядом інтелігентний крамар. Кооператива робить враження опущеної мами, яка має багато дітей, а не має чим їх нагодувати. Товарів мало, полички світять пусткою. Торги теж невеликі, бо нема чим торгувати. Починаю розмову з крамарем, який оповідає новішу історію села.

*

Ще кілька літ перед світовою війною Борщовичі почали працю над своїм пробудженням. Праця була важка, бо село не мало свідомого проводу, а священик був „русский", що замість помагати — гальмував усяку роботу. Найкращий час праці припадає на рр. 1912—14., коли до села прийшов рухливий і свідомий учитель Клим Утриско та о. Сенів. Тоді читальня обєднала всіх старших громадян, а молодь згуртувалася в „Січі". Праця була дуже тяжка, бо в селі було аж 13 жидівських родин, які тримали ціле село в своїх руках. Не було селянина, що не був би задовжений. Кожний жид вів крамницю або коршму, до якої селянин зносив останній ґарнець

ДЖ. О. КЕРВУД. 50)

Герої золотої тундри.

ПОВІСТЬ.

Переклала Ольга Сліпа.

Пізнати було з брунатних, усміхнених та радих лиць Тотюка і Емюк Тулика, що зиск і прибуток значили ті місяці, в часі яких Алян був неприсутній на фармі. В паперах, що їх принесли з собою зазначували Аляновi пастухи просто та невчено те, що діялося за зиму. Тотюк у своєму витривалому зусиллі володіти без помилок англійською мовою, говорив поволі і з надумою, а в голосі його чутна була нота вдоволення і тріюмфу. Емюк Тулик говорив скоро і уривчасто. Рідко коли він уживав речення з більше як три чи чотири словами, та немов папуга любив повторювати ріжні неправильні вуличні вислови та проклони. Гордощі розпирали Емюк Тулика, коли він закурював свою люльку, а опісля потирав руки з таким відгомоном, що аж мороз пробігав Аляновi поза плечі.

— Незвичай' гарний та щаслив' рік — відповів Тотюк на перший Алянів запит. — Ми були дуж' щасливі.

— До дідька добрий рік — поквапно поправив його Емюк Тулик зі скорістю пальної зброї. — Багато теля. Добре копито. Мох. Мало вовк. Стада товсті. Цей рік — вона золото.

Пройшовши ці вступні запити, Алян заглубився у справах випасу. Давнє вдоволення, цей пал, що приходить з успіхами та гордість піонірa, що творчими силами успішно розбудовує нові окраїни, зросли в ньому до найвищої напруги, так що він зовсім збувся і не чув навіть, як поминув час. Сотню питань він мав на гадці, а язики Тотюка і Емюк Тулика мали неабияку працю, коли хотіли виповісти те все, що вони бажали йому сказати. Голоси їх наповнювали кімнату пеаном тріюмфу. Його стада збільшилися на тисячу голов у місяцях розплоду у квітні та травні, а схрещення азійської раси з диким лісовим карібу видало сотню телят знаменитої породи, що за кілька років має заповнити мясні ринки у стейтах.

Ніколи ще мох не був так густий під зимовим снігом; не було шкідливих вогнів; розплід побив рекорд, а молочарство у підбігуновій стрефі було вже не лише експериментом, але фактом, бо Тотюк мав тепер сім рениць, що давали кожна по кілька літрів молока двічі денно, такого товстого як найліпша сметанка від корови. До цього Емюк Тулик оповів про рекорд трирічного рена до запрягу Каукл, що потягнув санчата пять миль по невбитому снігу за тринацять мінут і сорок сім секунд. Каук і Ольо впарі тягнули ті самі санки десять миль за двацять шість мінут і сорок секунд, а одної днини він їздив ними на пробу і проїхав девятьдесять вісім миль. Знову-ж Ено і Сутка перші рени із схрещення сильніших звірят азійської раси з диким лісовим карібу, тягнули вантаж 800 фунтів три дні зі скорістю 40 миль на день. З Фейрбенксу, Танани і фарм на Севардському півострові посередники пропонували такі високі ціни як по 150 долярів за розплодову штуку із раси схрещної з диким лісовим карібу. До власних розплодових сил додали і зловили з тутешніх більших карібу тундрів і карібу лісових 10 молодих бугаїв і 9 ялівок.

Був це правдивий тріюмф для Аляна. Він не думав скільки це дає прибутку на гроші для нього. Він почувався немов нагороджений заводовий піонір, та бачив як доходить до чести і слави його земля, досі знеславлювана і понехтувана засліпленим стоміліоновим населенням стейтів — як незалюднений широкий неужиток пустині. Він бачив, як обманюваний край підноситься нарешті з багна політичної хапчивости і глупоти; бачив, що пробуджується непоборний велитень до нового життя, щоб мати рішальний вплив на долю великого американського континенту. Так мали пробудитися поволі та невідклично з свого вікового сну, горами запечатані сили Аляски, сили великого краю, що був колись колискою землі та мав наново заволодіти життям і могутністю. А для нього піоніра, що кидає насіння, ті його власні слабі зусилля, означали кінцеві славні осяги рідного краю і самі були для себе власною нагородою.

Довго ще по відході Тотюка і Емюк Тулика серце його було повне радощів з цього успіху.

Коли він глянув на годинник, здивувався, що так скоро минув час. Була майже пора на вечерю, коли він закінчив працю над своїми паперами і книгами та вийшов на двір. Він почув голос Веґарук з темних дверей підземної ледівні, викопаної в замерзлій спідній верстві тундри. Побачивши світло свічки в льоху, пристанув на хвилину, завернув зі стежки в бік і зійшов кілька сходів униз та ввійшов до великої квадратової комірки, 8 стіп під поверхнею, де земля була замерзла від сотень тисяч літ. Веґарук мала звичку говорити на самоті і Алян вчув тепер, як вона у голос розумувала, чи могли знати духи про те, як давно цей ледовий холод міг триматися тут на 3—4 стопи під буйною майже тропічною рістнею літа. Бож ніколи не розтанула ще земля тундри глибше як на 3—4 стопи. Мабуть сталося воно так давно, що „навіть духи не знали" — так казала Веґарук. Алян усміхнувся почувши, як Веґарук оцінює

збіжжя, а як того не стало, то відписував жидові морг за моргом прадідівської землі за кварту горілки. Так з господарів стало багато наших людей просто наймитами, тоді, коли жиди побудували собі за гроші нашого селянина величаві камениці у Львові.

Відтак прийшла війна...

По війні заходом бл. п. о. Гаврищака та кількох молодих господарів, виховників бл. п. Клима Утриска (сотника У. Г. А.), основується в селі кооператива „Надія" з молочарським відділом. Закуповують машини, затягають позичку на сплату машин, у селі велике зацікавлення. Був розмах... та не було відповідної національної та кооперативної свідомости членів і проводу, тому життя засудило цю кооперативу на смерть. З упадком кооперативи почали по селі „ґрасувати" ріжні паскарі, доробляючись майна на молоці наших селян.

Тимчасом повстає в селі кружок „Рідної Школи", відновляється, „Просвіта", засновується „Сокіл", кружок „С. Г.", аматорський гурток. Починається праця над усвідомленням.

У висліді цієї праці повстає кредитова кооператива „Церковна Каса", відновляється кооператива „Надія", але вже як кооператива для загального закупу і збуту. Кооператица відновляється зі 100 зол. власного фонду і на вступі її праці сходить на неї така благодать, як ревізія Кооп. Ради з Варшави, що забирає за кошти ревізії 200 зол., значить більше, як було власного капіталу. І знову марево ліквідації. Але вперта і свідома управа таки перемогла. У 1935 р. кооператива має вже коло 400 зол. власних фондів і виплачені всі довги. Починається розбудова. До розбудови причинилась у великій мірі Районова Молочарня в Пикуловичах, яка відкрила свою збірню в Борщовичах.

Здавалося, що село скоро стане одним з найкращих у повіті. Але лише здавалося... Прийшли до проводу кооперативи несолідні люди і знищили небавком усі надбання. Своєю негромадянською поведінкою розсварили село, яке поділилося на ріжні групи. У селі повстали побіч кооперативи, чужі крамниці, а далі члени кооперативи а навіть Надз. Ради почали теж пробувати „бавитися в купців". Сьогодні маємо під боком кооперативи аж дві наші приватні крамниці, які самі ледви дихають, але „конкурують" кооперативу. Праця в культурно-освітніх товариствах теж почала завмирати.

Тимчасом місцеві поляки які ще донедавна були в меншості і які ще довгі роки брали собі за приклад працю наших товариств, починають з нас кепкувати. Вони чимраз більше обєднуються в „Кулку Рольнічім", Т. Ш. Л.; „Стшельцу" й ін. товариствах тоді, коли наша читальня світить пусткою, коли в кооперативі нема товарів, бо управа пильнувала всього, лише не кооперативи.

Тупцюємо на місці, навіть вертаємось назад, тоді, коли цілий світ шаленим темпом жене вперед.

— Зле дється в Борщовичах!

Щастя, що загал наших сіл представляє кращу картину. Борщовичі тимчасом котяться в долину і нема кому їх стримати, бо „провідники" села посварились... кінчить сумно розмову крамар.

•

Неділя. Я знову в Борщовичах. Іду до церкви. Колись Борщовичі були знані з того, що вміли гарно вбиратись. А зовнішній вигляд часто відзеркалює матеріяльний стан людини. Та на цей раз побачив я щось, над чим борщовичани повинні глибше призадуматись.

Люди виходили з церкви якісь такі бідні, прибиті, одяги знищені, навіть тут і там подерті. Видно відразу, як з кожного виглядає біда і нужда. Під церквою стають господарі гуртками і радять над усім, лиш не над своєю незавидною долею, над тим, як поправити свій матеріяльний стан.

Старий Дмитро пояснив мені цей стан безробіттям. Він показав мені людей, які виходили з костела і каже: Дивіться, яка ріжниця між одними і другими! Ті всі гарно вбрані, більшість у залізничих уніформах, повні на лиці, червоні, задоволені, бо мають працю, а ті коло церкви — ви бачили... Це інший світ.

І я призадумався над цими словами.

Може старий Дмитро має рацію, але я таки переконаний, що підльвівське село може краще виглядати і краще жити, коли лише зуміло б зорґанізуватись у своїх установах і спільно взятися до пляпової праці над поправою свого господарства.

Єдність, розум, знання, праця можуть все перебороти!

Андрій Качор.

ПРОТИЛЕТУНСЬКІ РОВИ У ЛЬВОВІ.

В суботу почали копати у Львові, по парках та по плянтах, протилетунські рови, куди на випадок бомбардування прохожі та мешканці недалеких домів можуть схоронитися перед відломками летунських бомб. Воєвода Білик звидів праці над будовою ровів. В 19. год. відбулись у ратуші громадянські збори, на яких президія міста кинула заклик до населення, помагати в неділю при копанні ровів.

——o——

У МОСКВІ ЗЛІКВІДУВАЛИ ЧЕХОСЛОВАЦЬКЕ ПОСОЛЬСТВО.

МОСКВА, АТЕ. Народній комісаріят закордонних справ повідомив чехословацького посла Фірлінґера, що він скреслює посольство з листи дипльоматичних станиць, акредитованих при уряді СССР. Архів посольства перебере нар. комісаріят, пос. Фірлінґера будуть уважати політичним еміґрантом, що має право азилю.

АРЕШТУВАННЯ ЧЕХІВ У СССР.

МОСКВА, АТЕ. На вістку про німецько-совітський пакт неаґресії, чеські еміґранти в СССР почали виявляти невдоволення, тому серед них переведено арештування. Інтервенція б. ґенерального секретаря компартії Чехословаччини, Ґоттвальда, не дала успіху.

КАНАДІЙСЬКЕ ЛЕТУНСТВО ЗАЙМАЄ ВОЄННІ БАЗИ.

ОТТАВА, Райтер. Міністр національної оборони Канади наказав канадійському летунству обняти бази, передбачені на випадок війни.

25.000 ДОБРОВОЛЬЦІВ ДО КАНАДІЙСЬКОЇ ПОВІТРЯНОЇ ФЛЬОТИ.

ОТТАВА, ПАТ. Міністр оборони заявив, що дотепер зголосилося 25.000 людей, які бажають служити у військовому летунстві.

СТАЛІН ВІДЛОЖИВ ВІДПУСТКУ.

МОСКВА, АТЕ. Як говорять у партійних колах, Сталін мав небзвом виїхати на відпустку на Кавказ, але в останній хвилині відкликав виїзд.

НАСЕЛЕННЯ ІНДІЇ ВІРНЕ АНҐЛІЇ.

КАЛЬКУТА, ПАТ. Мусулманські орґанізації в Індії запевнюють британську владу про свою вірність та заявляють, що на випадок війни будуть боротись за Анґлію, як 1914 р.

Також в індуських колах помітний ентузіязм до боротьби.

ЗМОВА ПРОТИ РІБЕНТРОПА?

„Хвіля Вечорна" приносить вістку з Берліна через Ґданськ і Варшаву, що в кількох містах Німеччини переведено арештування серед партійних діячів, які буцімто приготовили змову проти Рібентропа, закидуючи йому, що він довів до заломання гітлерівської ідеольогії.

МАСОВІ ТРАНСПОРТИ ФРАНЦУЗЬКОГО ВІЙСЬКА НА СХІДНЕ ПОГРАНИЧЧА.

ПАРИЖ, АТЕ. З паризького східного двірця відїздили цілу пятницю що 10 мінут військові поїзди в напрямі Нансі, та Штрасбурґа. Виїзд змобілізованих відбувся в повному порядку.

В ночі з пятниці на суботу французькі залізниці перейшли під військову контролю.

час і порядок річей на землі, давним віруванням ескімосів у „духи", що його Веґарук ніколи не понехувала зовсім для науки місіонарів. Алян мав саме заговорити, коли його випередив інший голос, такий близький, що закрита тінню муру бесідниця могла б була діткнути його простягненою рукою.

— Добрий день, пане Гольт!

Була це Марія Стенліш і він виливився, щоб доглянути її в темряві.

— Добрий день — відповів він. — Я саме йшов до вашої хати, та голос Веґарук звабив мене сюди. Бо знаєте, навіть ця ледова скриня здається мені, немов приятелькою після мого досвіду у стейтах. — Мабуть за мясом, матусю? — закликав він до Веґарук.

Сильна присадкувата постать старої жінки обернулася на заклик, шткульгаючи в його сторону, а світло її свічки застромленої у розколену бляшану пушку від помідорової консерви — впало ясним сяйвом на Марію Стендіш. Світло кинене нагло на дівчину у тій темній ямі, освітило щось, що було в ній і що не мало нічого спільного з красою її очей та її кіс. Під впливом того чогось, Алян почувся в тій хвилині нагло та дивно зворушений. Цей настрій залишився з ним і тоді, коли вони покинули холод і темряву та вернулися до світла і теплоти соиця, а стара Веґарук згасивши свою заімпровізовану ліхтарню штигулькала за ними. Це зворушення не покидало Аляна також, коли вони проходили разом тундрою в напрямі дімка Сокви. Він намагався пояснити собі та зрозуміти це почування і не міг ніяк. І здавалося йому, що розвязка цієї загадки була в лиці дівчини. Лице її зарумянилося від лагідного збентеження, коли вона казала, що чекала його, та щоб Кеок і Невеляук відступали їм своє мешкання, щоб вони могли розмовляти без перешкоди. Поза легким сяйвом неспокою, що виявля ся в її очах та її лицях він не доглядів ні страху ні нерішучости.

У повній квіток „великій кімнаті" дімка Сокви, що був побудований на зразок його власного дому, Алян сів поміж нагромадженою масою запашного та ріжнокольорового квіття, а дівчина сіла близько нього і чекала, щоб він перший промовив.

— Ви любите квітки, — сказав він нерішуче. — Дякую вам за ці квітки, що ви помістили їх у моїй хаті і за ті другі речі.

— Квітки це мій наліг, — відповіла вона — і ніде не бачила я таких квіток, як ці. Квіток і пташок! Не снилося мені ніколи, щоб їх тут, на півночі, було так багато.

— Світ не знає цього, — сказав Алян. — Світ не знає Аляски зовсім.

Він дивився на неї та силувався зрозуміти та проаналізувати те нерозяснене „щось" у ній. Вираз очей Аляна зраджував, що в нього було на думці. Він не міг ніяк опанувати цього дивного настрою і дівчина мабуть здогадувалася, який напрям його думок. Рожеве забарвлення покидало поволи її лиця; уста її прибрали вираз рішучости і поваги. Та серед того очікування і непевности не було в ній ані сліду збентеження ані тіні страху перед цим важливим моментом її признань. В цій хвилині Алян не думав про Джона Ґреґама. Вона знов видалася йому дітваком, тою самою дитиною, що приходила до його кабіни на кораблі, що стояла оперта плічми об двері його каюти та просила його, щоб він доконав неможливого; немов янгол вона виглядала з тими лискучими гладенькими косами, тими ясними чудовими очима, тою ніжною шиєю, на якій слідне було тепер прискорене пульсування біючки, коли вона так очікувала його рішення, готова протиставити слабу оборону тій силі і перевазі, що була по його стороні. Нерівність цього відношення і безоглядність того, що він мав на гадці сказати і вчинити, разом з почуттям своєї брутальної сили тутешнього володаря, стануди нагло перед ним, а у приплові розпуки він простягнув до неї руки з окликом:

— Маріє Стендіш, на Бога, скажіть мені правду. Скажіть мені, чого ви прийшли сюди на північ!

— Я тому прийшла сюди, сказала вона, відважно видержуючи його погляд — бо я знаю, що коли такий чоловік як ви любить якусь жінку, то він буде боротися за неї і захищати її, хочби навіть вона не була його власністю.

— Алеж ви не знали цього — не знали аж — до тих топіль! — перечив Алян.

— О так, я це знала. Я дізналася в хаті Олени Мек Кормік!

Вона встала поволі. Він також піднісся і глядів на неї немов чоловік, що його нагло щось вдарило і просвіток зрозуміння — того незрозумілого чогось в ній цього ранку пронизало його ще більш, ніж передтим. Він аж крикнув від здивування.

— То ви були в хаті Олени Мек Кормік! Вона віддала вам це!

Вона притакнула. — Так, суконку, що ви її привезли з корабля. Прошу вас, не сваріть на мене, містер Гольт. Будьте трохи вирозумілі для мене, коли вчуєте те, що я вам маю розказати. Я була в хаті Олени того останнього дня, коли ви вернулися були з розшуків по морі за мною. Пан Мек Кормік не знав нічого. Але його жінка знала. Я мусіла навіть дещо перед нею збрехати — лише небогато, на те, щоб вона приріклá мені не сказати вам, що я там була. Бо знаєте, я втратила була багато з моєї попередньої віри і моя відвага була вичерпана і я боялася вас.

(Далі буде).

Напад на польську станицю на словацькому кордоні.

КРАКІВ. ПАТ. В неділю в год. 13,30. на граничному переході Глодувка Вітамова пов. Новий Торг двох польських граничних стражників помітило на польському боці, коло 30 метрів від кордону, 3-ох німецьких вояків, які стали до них стріляти. Польські вартові відповіли стрілами та кинули гранату, тоді зі словацького боку обстріляно їх, а німецькі вояки втікли мотоциклями.

ВАРШАВА. ПАТ. В суботу в год. 4,45. зі словацької сторони обстріляно важкими скорострілами тричі станицю польської граничної сторожі Чорне Бескідське, з віддалі коло 700 метрів. Ті самі скоростріли обстріляли залізничу станцію, бючи шиби і дахівки. Жертв у людях не було.

ПОЛЬСЬКІ ЛІТАКИ НЕ НАРУШИЛИ СЛОВАЦЬКОГО КОРДОНУ.

ВАРШАВА. ПАТ. Німецькі пресові аґенції подали, буцімто польські літаки розкинули над словацькою територією летючки, але більша частина їх впала по польському боці. ПАТ заперечує ту вістку, підкреслюючи, що коли б польські літаки справді були розкинули летючки над словацькою територією, вони були би впали по словацькому боці.

Німеччина ґарантує безпеку кордонів.

МАЛИХ ДЕРЖАВ СЕРЕДУЩОЇ ЕВРОПИ: ГОЛЯНДІЇ,

ГАГА. ПАТ. Королева приняла у приявности міністра закордонних справ німецького посла, який заявив, що на випадок збройного конфлікту Німеччина під ніяким претекстом не нарушить інтеґральности території Голяндії та пошанує її кордони, якщо Голяндія збереже повну невтральність.

БЕЛЬҐІЇ,

БРЮССЕЛЬ. ПАТ. Німецький амбасадор заявив на авдєнції бельґійському королеві, що на випадок конфлікту в Европі, Німеччина виконає зобовязання, зясовані в ноті з 13. жовтня 1937. та не нарушить інтеґральности Бельґії, якщо вона збереже невтральність.

ШВАЙЦАРІЇ,

БЕРН. АВАС. Шеф політичного департаменту Мотта приняв німецького посла, який знов запевнив його, що Німеччина пошанує невтральність Швайцарії.

ЛЮКСЕМБУРҐУ,

БРЮССЕЛЬ. ПАТ. Німеччина запевнила Люксембургові, що пошанує його вентральність.

—o—

Новий уряд Югославії.

11 СЕРБІВ, 5 ХОРВАТІВ, 1 СЛОВІНЕЦЬ, 1 БОСНІЙСЬКИЙ МУСУЛМАНИН.

БІЛГОРОД. ПАТ. В суботу повстав новий уряд, який в 16. год. зложив присягу. Склад уряду такий:

Премієр: Д. Цветковіч, голова радикальної унії; закорд. справи: Ц. Марковіч; війна і маринарка: ген. М. Недіч; внутр. справи: Міхальджіч, віцебан Загребу; освіта: Максимовіч, б. сербський радикал; справедливість: А. Марковіч, б. сербський радикал; суспільна опіка: Будісавлевіч, сербський нез. демократ; торговля: І. Андрес, голова хорватської селянської партії; копальні й ліси: Куленовіч, мусулман з Боснії, член радикальної унії; скарб: Шутей, з хорв. селянської партії; пошта: Торбар, з хорв. селянської партії; публ. роботи: М. Крек, словінець з радик. унії; рільництво: Шубріловіч, аґрарник з Боснії; шляхи: Бешліч, з радик. унії; фіз. виховання: Томіч, з радик. унії.

Разом в уряді є: 11 сербів: 4 з радик. унії, 1 незал. демократ, 1 аґрарій, 2 б. сербський радикалів, інші безпартійні; 5 хорватів з партії Мачека (з них один з радикального крила); 1 мусулманин з Боснії та 1 словенський людовець.

Партійна база нового уряду дуже широка — поза ним залишились лише старі сербські радикали, аґрарні демократи, та югосл. народня партія.

Хорватія автономним банатом.

ОРҐАНІЗАЦІЯ ТА КОМПЕТЕНЦІЇ ХОРВАТСЬКОЇ ВЛАДИ.

БІЛГОРОД. ПАТ. В суботу вечором проголошено декрет, яким утворено автономну бановину Хорватію, яка повстала з дотеперішніх бановин Сави й Побережжа з містом Дубровніком та 7-ма іншими округами.

Декрет означує орґанізацію хорватської влади та її компетенції. Білгородський уряд рішатиме у справах закордонної політики, нац. оборони, скарбу, закордонної торговлі, шляхів, гірництва, внутрішньої та зовнішньої безпеки та віроісповідних справ.

Владу в Хорватії виконуватиме в імени короля бан та збори представників населення, що їх виберуть у загальному, безпосередньому, тайному голосуванні.

—o—

Мадярщина не хоче заключити пакту неаґресії з Румунією

ПРИЧИНА КОНЦЕНТРАЦІЇ РУМУНСЬКОЇ АРМІЇ.

БУКАРЕШТ. АВАС. Мадярський уряд звернувся до румунського з домаганням вияснення, що значить військова підготова Румунії. Румунський уряд вияснив, що метою концентрації війська, є перевишкіл частин, які беруть участь в осінних маневрах та що концентрація не має зачіпного характеру. Щоб підкреслити це мирне становище, румунський уряд заявив, що він готов заключити пакт неаґресії з Мадярщиною.

Як повідомляють, мадярський уряд відповів відмовно, підкреслюючи, що готов заключити лиш договір про охорону меншин.

—o—

СССР шануватиме пакт неаґресії з Польщею.

ПОГОЛОСКИ ПРО ДЕМАРШ СОВІТСЬКОГО АМБАСАДОРА У ВАРШАВІ.

„Експрес Ілюстровани" з 27. ц. м. приносить поголоску, що совітський амбасадор у Варшані запевнив польський уряд, що СССР буде шанувати пакт неаґресії з Польщею.

Італійський уряд не сподіється війни?

РИМ. ПАТ. Одна з республик латинської Америки, звернулася до італійського уряду з пропозицією, щоб на випадок війни переселити до Швайцарії її громадян, які мешкають в Італії. Італійська влада відповіла, що та справа не актуальна, бо не треба передбачувати війни.

„Пополо ді Рома" обговорює мирові зусилля голов европейських держав, підкреслюючи, що нема таких справ, для яких треба б посвятити життя міліона людей.

У ҐДАНСЬКУ АРЕШТОВАНО КОМАНДОРА ПІЛЬОТІВ.

ҐДАНСЬК. ПАТ. Ґданські орґани безпеки обсадили уряд пільотів та арештували командора уряду Здеба.

З Ґданських корабельних варстатів звільнено робітників-поляків; багато з них побито.

ЗАБОРОНЕНО ПЕРЕЛЕТ ЛІТАКІВ НАД СХІДНОЮ ФРАНЦІЄЮ.

ПАРИЖ. ПАТ. Влада заборонила перелет літаків над цілою східною частиною Франції, на схід від лінії Кале—Париж—Ліон—Марсей; над Мароккомом можуть перелітати лиш літаки ліній, що тримають правильну комунікацію.

НІМЦІ БУДУЮТЬ МІСТ НА ПОЛЬСЬКОМУ КОРДОНІ.

ВАРШАВА. ПАТ. На границі ченстоховського повіту побудували німці міст з круглякій на граничній річці та поставили напроти нього скорострів.

—o—

БРИТІЙСЬКА ФЛЬОТА ПРИ ВХОДІ У БАЛТИЙСЬКЕ МОРЕ.

СТОКГОЛЬМ. ПАТ. Як подає „Соціяльдемократен", між Скаґен та Ліндесназ стоїть сильна британська фльота.

—o—

КОМУНІКАЦІЯ МІЖ НІМЕЧЧИНОЮ ТА ШВЕЦІЄЮ ПРИПИНЕНА.

СТОКГОЛЬМ. ПАТ. Перервано летунську та частинно залізничу сполуку між Німеччиною та Швецією, м. ін. усі поспішні поїзди до Німеччини.

Також залізничий звязок між Німеччиною та Голяндією припинений.

—o—

МАЙЖЕ ВСІ ФРАНЦУЗЬКІ РЕЗЕРВІСТИ ЗМОБІЛІЗОВАНІ.

ПАРИЖ. ПАТ. Як подає „Пті Парізієн", у Франції до тепер покликано під зброю мобілізаційні групи: 1, 2, 3, 4, 5, 6 і половину 8. До повної мобілізації залишається лиш покликати під зброю решту 8. ґрупи, 7. ґрупу та резервістів, які мають т. зв. колірові мобілізаційні карти.

АМЕРИКАНЦІ ОРҐАНІЗУЮТЬ У ФРАНЦІЇ ДОБРОВОЛЬЧУ ДИВІЗІЮ.

ПАРИЖ. ПАТ. Американський полковник Свіні заявив, що він береться орґанізувати добровольчу американську дивізію та добровольчу летунську ескадру у Франції. За один день зголосилося коло 500 американських добровольців.

ВІДОЗВА ПРЕЗИДЕНТА ЛЬВОВА ДО МЕШКАНЦІВ У СПРАВІ КОПАННЯ РОВІВ.

Теперішня хвилина вимагає від всіх громадян приготування на випадок загроження міста Як інші міста, так теж і Львів, мусить приготовити відповідну скількість ровів забезпеки перед летунськими наступами. Копання ровів уже почалося та мусить бути якнайшвидше покінчене. Комітет, що його вибрали громадянські збори 26. ц. м. рішив звернутися з гарячим закликом до всіх мешканців міста, вільних від необхідної праці в теперішню пору, щоб вони добровільно зголосилися копати рови. Якнайшвидше та якнайточніше виконання протилетунських ровів — це в інтересі всіх мешканців міста.

Загально відома жертвенність та патріотизм мешканців Львова каже сподіватися, що цей заклик знайде живий відгук серед львівського громадянства, що при цій праці не забракне нікого. Громадяни, які хотять узяти участь у копанні ровів повинні зголошуватися найкраще в зорганізованих групах, по змозі з приладами праці (лопатами) в Міських Дільницевих Урядах в понеділок 28. і вівторок 29. серпня ц. р. в передполудневих годинах.

За Громадянський Комітет:
Д-р Ст. Островський.

—o—

НЕ ВІЛЬНО ПРОДАВАТИ АЛЬКОГОЛЮ.

ЛЬВІВ. ПАТ. Покликуючись на закон про обмеження продажі і спожиття алькоголевих напоїв, львівський городський староста заборонив — від 27. ц. м. год. 20. аж до відклику — пити й подавати в публичних місцях та льокалях алькоголеві напитки, які мають понад 4,5% алькоголю. За нарушення тої заборони загрожує кара, передбачена в 10. статті того закону, за другим разом відберуть концесію на продаж алькоголю.

Спорт.

УКРАЇНА — РКС. 4:0 (3:0).

Ворота для України здобули: Тихоліз із подачі Скоцеия, Скоцень пекольною, лискавковою бомбою, перeймаючи подачу Магоцького (були це найкращі ворота дня, при тому від давніх часів небачені у Львові) і Магоцький 2, двічі випущений Скоценем.

Суддював п. Земан. Видців к. 1.500.

ЛЬВІВ. **ГАСМОНЕЯ—ПОГОНЬ ІБ 3:0 (0:0).** Гасмонея стріляла ворота в останніх 15. хв.

ЛЬВІВ. **ЛЕХІЯ—ПОГОНЬ (Стрий) 1:0 (1:0).** Погонь грала в ослабленому складі, одначе мала ввесь час перевагу. Ворота для Леґії здобув Книжицький. Судця п. Бик.

ПЕРЕМИШЛЬ. **ПОЛЬОНІЯ—ЧОРНІ 2:2 (2:1).** Ворота для Польонії здобув Кляйн і Кржижановський, для Чорних Салик і Адамський. Суддював інж. Хомишинець.

БОРИСЛАВ. **СТШЕЛЄЦ—СЯН 3:2 (2:1).** Гостра й жива гра. Ворота для Сяну здобув Турко, для Стшельца Рубін з карного і Павлів. Судця п. Бжуховський.

Сторінка без політики.

Сонячне місто.

На одному з острівців на південний схід від Тульону засновано місто [illegible] — сонячне місто — призначене на відпочинкове місце для втомлених працею чи нервами людей, що хочуть відпочити і набрати нових сил до праці. Ідея такої сонячної оселі зродилася на початку цього року у лікарів братів Дюрвіль. Для переведення свого задуму, вони обрали острівець Ді Леван, що дико порослий хащами та лісом, ніким не замешканий, поволі перемінився у гарно сплянтоване травниками та стежками покриту закутину, де почали виростати відпочинкові доми, віллі, пансіони. Таким чином з волі двох людей виросло гарне містечко, до якого дальше денно причалює корабель з харчами, часописами і всілякою поштою. Острівець Ді Леван має свою історію. Спершу було на ньому сховище піратів, що звідусіль нападали на кораблі, які плили до Марсей. Згодом став острів цей житлом одного черничого чину, а по французькій революції збудували на нім карне заведення для малолітніх злочинців. Тепер на цьому острівцеві замешкала перша партія літників, які в Геліополісі хочуть скріпити своє здоровля.

Аляска для заточенців.

Міністр внутрішніх справ Злучених Держав Гарольд Іккес виступив із проєктом, дозволити всім збігцям оселюватися на Алясці, яку ще перед 72 роками переняли американці від Росії. Аляска досі була пустинею. Але саме тозариш міністра виголосив реферат про природні богатства Аляски. Він каже, що Аляска завбільшки Скандинавії, також їй відповідає підсонням, але тепер живе там лише 60.000 людей, коли в Скандинавії 13 міліонів. Робітники і ремісники — каже Іккес — могли б знайти на Алясці знамените місце праці і заробку, краще як в Америці. Тому він уважає за конечне змінити закон про еміґрацію і впровадити масове переселення з Европи на Аляску. Він висунув також проєкт створити уряд, що займався би на місці розселенням еміґрантів.

Фільмовий фестіваль у Канн.

Міжнародній фільмовий конкурс почнеться у Канн першого вересня. В почесному комітеті фестівалю є аннамітський імператор, князь Віндсору і багато інших високопоставлених визначних осіб. Головою комітету вибрали Люї Лімера, винахідника фільми. Опіку над конкурсом прийняв міністр внутрішніх справ Франції Сарро. Правильник фестівалю вимагає, щоб фільми були оригінальні т. зн. ніде ще не висвітлювані. Окрема точка правильника каже, що не можна висвітлювати фільми, яка ображувала б національні почування чужої держави. У фестівалі беруть участь Америка, Англія, Франція, СССР і Польща.

Худощавість причиною розводу.

Навіть вага жінки може дати причину до розводу. Ось який приклад подають американські суди. Девятнадцятьлітня пані Ріта Усатік повідомила поліцію, що чоловік покинув її точно в чотири місяці по вінчанні, не подавши ніякої причини. Вкінці знайшли його при помочі бюра детективів. Але хоч як просила його молода жінка, він не згодився вернутися домів. Пані Усатік не хотіла допустити до розводу. Тоді Усатік сам вніс прохання до суду, мотивуючи тим, що він любить лише грубші жінки. Суд згодився на розвід, бо „не знати чи пані Усатік, коли навіть переведе лікування, щоб прибути на вазі ,по якомусь часі знову її не втратить."

КОРОЛЕВА І БАНК МЕНДЕЛЬСОНА.

Крах банку Мендельсона сильно вдарив по інтересам королевої Вільгельміни. Показується, що вона була власничкою великої скількости акцій „Голяндської торговельної спілки". Ця спілка втратила при банкротстві банку Мендельсона близько чверть міліона фунтів стерлінгів. Другим великим власником акцій спілки є давній голяндський премієр міністрів д-р Колін. Голяндські фінансісти сподіються, що при допомозі уряду зможуть поставити знову банк на ноги. Але все це залежить від міжнародного положення.

РИБИ ЗПІД ЗЕМЛІ.

Недалеко місцевости Лясер на Сагарі в часі верчення артезійської криниці витриснув великий стовп води зпід землі. Всі дуже здивувалися що в тій воді були живі риби, а треба знати, що вода витриснула з підземних злож на 1.000 метрів. Вчені здогадуються, що риба до тих підземних покладів води дісталась водною жилою, яка лучить артезійську криницю під Лясер з одною африканською рікою.

АДМІРАЛ ФЛЬОТИ.

Як відомо недавно у Франції створено новий уряд — адмірала фльоти. Першим адміралом іменовано Дарляна, начальника всіх французьких морських сил. Окремий декрет у цій справі появився в останньому числі „Журналь Офісіель". Він пояснює, що ця почесть відповідає почести маршала. Появу адмірала фльоти сповіщатиме сальва 17-ти вистрілів.

ГУМОР.

ДОБРА ЖІНКА.

Діється в Німеччині. Вмер один громадянин, а вдова по нім йде до похоронного заведення, щоб замовити для небіжчика гідний похорон.

Похорон першої і другої кляси випадає за дорого.

— Но, то можна ще вибрати між третьою і четвертою клясою, — пропонує підприємець.

— Що, четверту? На це я ніяк не згоджуся, щоб мій чоловік мав похорон на стоячки. То вже нехай буде третя кляса. (В Німеччині на залізницях в четвертій клясі подорожні стоять).

ВИЯСНЕННЯ.

— О, пані нині так захрипли...

— Та, бо мій чоловік вчора вернувся дуже пізно вночі.

Ю. Л—ИЙ.

Кеймбрідж — рай студентів.

Ще шумить голова враженнями з Льондону, коли ось поїзд задержується в Кеймбрідж. Ціль осягнена. З гори усміхається до нас — чужинців — винятково чисте небо і незабаром ми вже ставимо перші кроки в цьому студентському містечку. Я — один із хмари молодих людей, що злетілась з усього світу в це славне, хоч маленьке містечко з бажанням виправити свою англійську мову та побачити цей студентський рай, про який мріють мабуть студенти на всіх кінцях світу. Та не тільки це. У всіх нас передовсім велике бажання пізнати „англійський світ". І щойно згодом переконуємося, що ми великі оптимісти. По місячнім побуті в Кеймбрідж щойно пізнати, що ми вловили тільки перше враження цього англійського світу і що не вистачить слухати викладів, з яких за одну годину хочеться схопити структуру британської імперії, зробити пару прогульок в околицю, оглянути місто і пізнати кілька автентичних англійців.

Вже далеко більше можна скористати, коли хтось має постійний контакт з англійським студентством, який не так тяжко осягнути. Життя студента в Кеймбрідж складається із двох сторінок: науки і товариського життя. Обі рівно важні. Тому і чужинців втягають студенти у свої товариські кола, а треба це розуміти як родинні кола, бо до них доступ сильно обмежений.

Та вже ж таки використавши всі можливі дані до пізнання цього краю і людей при кінці залишається враження чогось неповного і поверховного. Тому ця стаття не претендує ані до краєзнавчої чи психольогічної студії, ані до інформативних даних про студії в Кеймбрідж. У ній тільки жмут вражінь, які можна схопити за один місяць. Думаю, що найкраще віддати їх в кількох картинах.

Перші кроки.

Не можна поминути самого містечка. Воно на перший погляд нічим не замітне. Вузькі вулички провадять на базар зі старою церквою та будками з овочами, а далі на широку „Королеву Параду". Щойно тут кожний пристає з подиву. Перед ним вхід до славного „Кінґс Коледж" а побіч преґарна каплиця — окраса і символ Кеймбріджу. Далі Трініті Коледж. Сен Джон Коледж. Моделен Коледж і так рядом тягнуться ті святині науки та чуда архитектури. Всіх коледжів 20 і більшість з них з 14—15 століття (найстарший з 1284). Переважає ґотицький стиль, який особливо в каплицях знаходить свою досконалу форму.

Кожний коледж, що складається з кількох будинків, каплиці і подвіря, творить для себе цілість. Кожний з них має свій окремий сад, повний квітів, а далі зеленою мурявою можна дійти аж до теннісових кортів та крікетових площ. Через сади коледжів веться маленька річка Кем, що дала назву містові і на якій все повно човнів з веселими студентами.

Тепер життя не кипить як звичайно. Тільки деколи видно струнких „андерґредюетс" в своїх чорних рясах, на подвірі і з 5.000 студентів, які заповнюють Кеймбрідж у шкільному році залишилися тільки нечисленні, що роблять додатковий семестр. Зате тут тепер ми — гості. Кінґс Коледж гомонить усіма мовами світу і передовсім... ломаною англійською. Перше враження на чужинця робить строга дисципліна коледжу, яка, правда, робить для нас деякі вийнятки, та в основі лишається незмінна. Хто хоче мешкати в Кінґс мусить бути в 11. вночі дома і бути всюди точний. Проте свобода тут велика. Ідеальні умовини мешкання та спокій серед тінистих алей квітчастих садів творять добру атмосферу для науки.

Тільки про сам Кеймбрідж.

Його найголовніша частинна, його душа — — це студенти. Вони походять з усіх зерств суспільности і хоч дуже високі оплати не дають легко доступ усім, то всетаки не треба ґадати, що доступ дозволений тільки для представників аристократії. Для них є Ітон; Кеймбрідж і Оксфорд під цим оглядом в останніх часах дуже здемократизувались.

Дехто уявляє собі, що головне заняття англійського студента це тенніс і ґольф. Так воно на щастя не є. Вистачить побути в Кеймбрідж тільки пару днів, щоб побачити, що студенти дійсно пильно працюють. Правда їхня система життя дозволяє їм щодня займатись спортом, читати романи, положившись на дно човна, чи провести вечір у клюбі з люлькою в устах і є зовсім інша від деяких континентальних метод. Рівночасно тут не можна надибати ріжних крайніх типів студента, що за спортом, книжками, дівчатами чи політикою не має багато часу на працю над собою. У свому столітньому зусиллі англійці зуміли сформувати систему виховання так, що вона не дозволяє викривлювати людей, робити їх однобічними маняками. Ідея повної людини, що не тільки щось знає, але вміє це застосувати та яка рівночасно вміє добре чужі мови і бокс, є добрим танцюристом, але не гіршим фільольоґом — тут здійснена. І тільки такі люди вміють потім володіти не тільки собою, але і світом.

Та по цій дуже поважній увертюрі щось веселішого. Бо життя студента в Кеймбрідж веселе і першою погідною картиною, нехай буде

(Далі буде).

НОВИНКИ

ВІВТОРОК

29
СЕРПЕНЬ

Ст. ст. 16. серпня 1939.
Пер. Обр. Госп.
Лат. Усікн. гол. І. Х.
Сонце: схід 4.34, захід 18.17
Місяць: схід 18.18, захід 4.44

Завтра: 30. серпня. Середа.
Ст. ст. 17. серпня 1939.
Мирона мч.
Лат. Рожі з Лім.
Сонце: схід 4.35, захід 18.15.
Місяць: схід 18.42, захід 5.45.

—о—

— **ВП. Передплатників „Діла" у Словаччині** повідомляємо, що наша Адміністрація має власне конто Поштової Каси ч. 4128 у Братиславі в Банку Чехословацьких Леґій, Філія у Братиславі, та що передплату за наш часопис можна складати на це конто на блянкетах, які можна дістати у кожному поштовому уряді. Адр.: Banka Ceskoslovenskych Legií, Filialka v Bratislave Nr 4128. 1--?

— **Передплатникам у Чехії та Моравії пригадуємо число нашого конта 2.150 та фірму:** Banka Ceskoslovenskych Legii, Praha, куди треба висилати передплату теж блянкетами, які продають усі поштові уряди. 1-?

— **Український** хор Дмитра Котка. Збірка співаків хору до полудня 2. IX. у Львові, стація автобусова. 1620 1—1

ПРИ ЗМІНІ АДРЕСИ

просимо подавати і стару адресу.
Зміна адреси 50 сотиків.

— **Контролю крамниць** з харчевими продуктами переводила спеціяльна комісія у Львові і ствердила, що тимчасову недостачу деяких товарів негайно усунено. Комісія не ствердила недостачі товщів, смальцю, масла та солонини ні по крамницях ні на торговицях. Комісія при участи делеґатів санітарного виділу перевела люстрацію ресторанів і буфетів та замкнула два буфети при вул. Сонішній і вул. Замарстинівській. Крім того покарала 38 купців наглими карними мандатами за відсутність цінника та нарушення санітарних приписів. У кількох випадках комісія зладила доноси на купців до городського староства. За спекуляцію харчевими предметами першої потреби покарало городське староство в Лодзі кільканацятьох купців карами безоглядного арешту від 3-ох до 5-ох тижнів. Поліція у Вильні арештувала теж кількох купців за скривання товарів і більону. Гната Весоловського (Сапіги 28) та Марію Берняцьку (Потоцького 36) засуджено — як повідомляє ПАТ — на гривну по 100 золотих зі заміною на 14 днів арешту за те, що вони продавали солонину по 2 зол. за кільо, себто на 25 сот. дорожче, ніж передбачує цінник.

— **Смерть гуцульського різьбаря.** У Лузі коло Делятина помер у 74. році життя артист-різьбар Василь Турчин, що побудував кільканадесять церков та каплиць.

— **„Дом людови"** задумують збудувати поляки в селі Вовчківцях пов. Снятин, в якому найдуть приміщення всі польські організації і товариства. Комітет будови „дому людового" у Вовчківцях, де живе ледви кільканацять польських родин, порозсилав відозви з цеголками і поштовими складанками до ріжних осіб з проханням надсилати жертви. Будову дому для кільканацятьох польських родин мотивує тим, що українці мають у Вовчківцях два Народні Доми.

— **Пожежа приходства й кооперативи.** У Ріці пов. Косів згоріло гр.-кат. приходство. Згоріла вся обстанова та всі товари кооперативи „Гуцульська Надія", що містилась у приходстві.

— **Львівська хроніка.** У Стрийському парку знайшли тіло невідомого мужчини на дереві. Причина самогубства невідома. — В пятницю лікар жіночих недуг д-р А. П. при вул. Пілсудського намагався скінчити самогубством і зажив 30 таблеток люміналю. У важкому стані відвезли його до шпиталю. Причини самогубства невідома. — Альфред Ниика студент прав (при вул. Сербській ч. 4) впав з даху дому, де направляв антену, до сходової клітки і важко потовкся. Його відвезли до шпиталю. — В ресторані Кеслера при вул. ґен. Токажевського М. Сітнік пробив ножем Н. Бартолетія. Поліція арештувала напасника. — Шофер М. Юр наїхав на 6-літню Ц. Кан (Ринок 40) при вул. Ґродзіцьких, яка важко потовклася. Шофер відвіз її до шпиталю св. Софії. — Поліція арештувала Й. Шварцера при вул. Під Дубом ч. 6, небезпечного міжнародного злодія. — Підчас копання протилетунських ровів на валах през. Мосціцького, коло вул. Курковоі, помер нагло 30-літній робітник Н. Кобиляцький.

— **Краєва хроніка.** У Гніздичеві пов. Жидачів до гашеного вапна впав два і піврічний хлопчик та помер від попарення. — Підчас направи залізничої почекальні у Станиславові кусень заліза впав на голову емер. кондуктора Н. Олійника та вбив його. — Іван Пиш з Ястькович пов. Тернопіль на забаві стріляв з револьверу „на віват" і важко поранив свою жінку. — На тлі подружого трикутника убили Миколу Наливайка у Лойовій пов. Станиславів. — Після присуду перед коломийським окружним судом між засудженими дійшло до бійки, в якій важко поранено Василя Удуда. — У Ключові Вел. пов. Коломия впав з руштування кльоц і смертельно поранив Василя Диченка. — У Синевідську Вижному заарештовано Олександра Боґоловича, який мірив залізничий міст. — Між Соколовом та Дідушинцями пов. Стрий трьох бандитів напало на купців Лерхів та зрабувало їм 50 зол. — У Підгородцях пов. Стрий померло 17 осіб на червінку.

— **Діти обікрали церкву.** З церкви у Пілвербцях пов. Городенка вкрадено 2 пушки зі свяченими оліями та хрест. Виявилося, що влом виконало двох пастушків: 10-літній Г. Томик та 13-літній В. Кравчик.

— **Людський кістяк** без голови віднайшли припадково в горах к. Закопаного недалеко сховища в Костівці. Здогадуються, що це тлінні останки Яна Цяптака з Закопаного, який перед 8 роками загинув у горах. Перед трьома роками знайшли у згаданому місці череп, що імовірно належав до тіла Цяптака.

— **Пятенята на дієті.** З Оттави повідомляють: Славні близнята — дівчатка Діни, так добре виглядають, що лікарі порішили взяти їх на дієту. Тепер для них уложили спеціяльний спис страв, такий, щоб кожна з них втратила в короткому часі 2—3 фунти.

— **Живого сернюка** зловив землевласник Нової Всі, кемпінського повіту, Аркушевський. Він вийшов на полювання і натрапив у лісі на сернюка, що спав і тоді зловив його.

— **Зредукований робітник** текстильної фабрики в Лоздї 32-літній Бронислав Броневський підійшов до 56-літнього Вільгельма Петрака, управителя фабрики і зажадав, щоб його приняв до праці. Діставши відмовну відповідь Броневський ударив Петрака залізною рурою по голові і втік. Поліція шукає за напасником.

— **Нове німецьке гасло.** В Німеччині видали приказ, щоб у всіх місцевостях з нагоди переїзду Гітлера, будували окремі щити. На них причіпляють афіші з боєвими гаслами, плякати й числа таких ґазет як „Штірмер", „Шварцес Корпс" і т. п. Щити мають бути огороджені й щільно захоронені. Цікаве що над кожним з них стояв напис: „Нова Німеччина бореться проти большевизму". Перед кількома днями змінили нагло напис. Тепер він такий: „Нова Німеччина бореться за мир цілого світа".

— **Убили доньку Бруно Вальтера.** Перед кількома днями повідомляли, що донька відомого дириґента Бруно Вальтера згинула в автомобілевій катастрофі. Тепер показується, що її убив чоловік. Це сталося в Ціріху. Минулого тижня появилася в ґазетах коротка новинка, що один архитект чужинець убив свою жінку і сам покінчив самогубством. Другого дня повідомили, що Бруно Вальтер не буде дириґувати на концерті в Люцерні, з причини родинної траґедії, а його заступить Тосканіні. Тоді виявилося, що цей чужинецький архитект це саме зять Вальтера. Неппах, так називався архитект, б. комбатант німецької армії, перед кількома місяцями приїхав із жінкою до Ціріху. Тут він прийняв посаду декоратора і режисера у фільмовому товаристві. Неппаха і його жінку знайшли мертвих у їх хаті. Архитект убив жінку двома вистрілами в голову, відтак стрілив собі в серце. Причина цієї драми невідома.

— **Дефіцит вистави в Ню-Йорку.** По всіх сподіваннях світова вистава закінчиться величезним дефіцитом. До тепер виставу оглянуло 18,500.000 людей. До дня офіційного закриття вистави т. зв. до 30-го вересня число глядачів не перевищить певно 25 міліонів. Орґанізатори вистави числили принайменше на 60 міліонів. Малу скількість глядачів пояснюють передовсім неспокійними часами, літньою спекою і зкінці — слабою рекламою. Виставу хочуть зберегти до другого року, але чи буде вона мати ще успіх це сумнівне. Американський „Таймс" обчисляє дефіцит вистави на 15 міліонів долярів.

— **Число подруж** у Льондоні збільшилось в останніх двох днях майже чотирократно. Перед цивільним урядом у Льондоні стоять довжезні хвости молодих хлопців і дівчат, які хочуть взяти шлюб.

— **Найважніші документи** з міського архіву в Льондоні вже вивезли у глибину краю. Якщо б міжнародне положення ще більше загострилось, з Льондону вивезуть цілий архів м. Льондону.

— **Продаж погінних матеріялів** зокрема бензини, нафти і вугля обмежила військова влада у Финляндії. Кружляють поголоски, що продаж погінних матеріялів обмежено з оборонних оглядів.

— **Підвишка обезпеченевих премій.** Морські обезпеченеві премії на випадок війни підвищили американські обезпеченеві товариства від 5 до 10 прц. від вартости вантажів, що їх пересилають до Італії і до Німеччини. Премії від вантажів, що їх пересилають з Італії і Німеччини до Злучених Держав, сягають від 2 до 5 прц. вартости вантажу. Премії за перевіз італійських вантажів на чужих кораблях устійнили згадані обезпеченеві товариства на 8 прц. Премій від транспортів зі Злучених Держав до Франції і до В. Британії та навпаки не змінили.

— **За ненамірене вбивство** грача дружини „Швабіці" Й. Бона відповідав перед окружним судом у Петровграді (Войводіні) в Юґославії воротар дружини „Славія" Светослав Цукіч. Між Боном і Цукічем дійшло до зудару на грищі підчас змагань між згаданими дружинами, від якого Бон помер. Суд засудив Цукіча на один рік вязниці.

— **Страшна автобусова катастрофа** трапилась недалеко міста Яс у Басарабії. З невідомої причини автобус, яким їхало 36 туристів до недалекої печери за Ясами, впав з висоти кільканацять метрів до ріки. Наслідки катастрофи страшні. Кільканацять туристів згинуло, інші важко ранені.

— **Фарба до волосся стала причиною смерти.** 21-літня віденка Шарльота Ердес, відома знаменита совгарка із Сант Моріц приїхала на вакації до Жуан-Ле-Пен. Вона замешкала зі своїм приятелем, молодим швайцарським артистом в одному великому готелі. Молоді люди заняли одну кімнату і вчасно ввечір лягли спати. Вранці Шарльотта пробудилася скоро, а що вночі була велика горяч, вона пішла до лазнички скупатися. Коли її приятель збудився і не побачив Шарльотти в постелі, а на його крик ніхто не відповідав, увійшов до лазнички. Тут застав на землі мертву паню Ердес. Поліція перевела слідство. На нагому тілі трупа не було ніодного знаку якоїсь боротьби. Двері кімнати були замкнені зі середини, а вбійник не міг ввійти через вікно. Проти швайцарського артиста не було найменших підозрінь, — молоді люди дуже любилися і не мали ніяких конфліктів. Самогубство виявилося також неправдоподібне. Шарльотта Ердес була багата, гарна, молода дівчина. Вона мала своє звання і була здорова і вдоволена. Ніхто не міг відкрити причини таємничої смерти. Щойно брат покійної пригадав, що вона фарбувала волосся препаратом, який сама робила. В цій фарбі мала бути якась сильна отрута. Постановили перевести ще одну секцію. Тоді під черепом знайшли два запальні огнища, що викликали лискавковий менінгітіс. Значить отруйні складники фарби до волосся були причиною цієї рідкої недуги, що викликала негайно смерть.

—o—

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

ТЕАТРИ.

Великий Театр.

Понеділок 28. 8. год. 18 „Парижанка“.
Вівторок 29. 8. год. 20 „Оборона Ксантипи“.
Середа 30. 8. год. 20 „Наше місто“.
Четвер 31. 8. год. 20 „Наше місто“.

Театр Ріжнородностей.

Понеділок 28. 8. вистави нема.
Вівторок 29. 8. год. 20 „Барон Кімель“.
Середа 30. 8. год. 20 „Барон Кімель“.
Четвер 31. 8. год. 20 „Барон Кімель“.

Український Театр ім. І. Котляревського

НАДВІРНА:
28. 8. Цариця Груаії.
29. 8. Шаріка.
30. 8. Циганське кохання.
31. 8. Кирка в Льолсо.
З Надвірної іде театр до Коломиї і Станиславова.

Український Народній Театр ім. М. Садовського.

ГОРОДЕНКА:
29. 8. Дай серцю волю.
30. 8. За молдавський престіл.
31. 8. Вельможна пані Кочубеїха.

КІНА.

АМПІР: „Три підхорунжі“.
АПОЛЬО: „Пісеньвар Заходу“ (Нельсон Еді).
АТЛЯНТИК: „Суперниці“.
БАЙКА: „Капітан Тейльор“ і кольорова гротеска.
БАЛТИК: „Заза“.
ВАНДА: „В сітях розвідки“, „Стрінулися в Парижі“.
ГРАЖИНА: „Дівчата з Новолипок“, „Ада це не лицює“.
ЕВРОПА: „Перемога стихії“.
КАСІНО: „Весело живемо“.
КОПЕРНИК: „Франкенштайнів син“.
МАРУСЕНЬКА: „Син кантора“.
МЕТРО: „Знахар“, „Щаслива 13-ка“.
МУЗА: „Життєві розчарування“.
МІРАЖ: „Прокуратор Андреса“, „Трафальгар“.
ПАКС: нечинне.
ПАЛЯС: „Циганські мельодії“.
РАЯ: „Кюбі“ (Фернандель).
РІЯЛЬТО: „Елегантний світ“.
РОКСІ: „Дорога до Ріо“, „Теодора робить карієру“.
СВІТ: „Сліпий завулок“, „24 години кохання“.
СВЯТОВИД: „Царський кур'єр“, „Лицарі пустині“.
СТИЛЕВЕ: „Коли Мадельон“ і ревія.
ТОН: „День на перегонах“, „Виправа на Марса“.
УТІХА: „Обережно, професоре“ (Гарольд Льойд) і ревія.
ХИМЕРА: „Река“ (Справа 777).

ФОТОПЛЯСТІКОН (пл. Марійська ч. 5): „Царська Росія“.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО

Понеділок, 28. серпня 1939.

6.56 Сигнал, 7.00 Ранішній денник, 7.15 Музика з пл., 8.15 Поради для ремесла, 11.57 Сигнал, 12.03 Полуднева авд., 13.00 Розр. музика з пл., 13.40 Година наймолодших: „Геройський ведмедик“, мельодії, пісеньки, 14.35 Господ. вістки, біржа, 14.45 Авд. для молоді: „Завіша Чорний“, 15.15 Популярна музика у вик. орх., 15.45 Господарські вістки, 16.00 Пополудневий денник, 16.10 Актуальна гутірка, 16.20 Спів. реситаль, 16.45 Наук. хроніка: фізика, 17.00 Біжучі та програмові вістки, 17.05 Гутірка Л. О. П. П., 17.10 Бетовенові твори з пл., 17.50 Спортова гутірка, 18.00 Балетова музика у вик. симф. орх., 19.00 Табор гданських скавтів у Золотому Потоці, 19.20 Концерт орх., 20.15 Резерва, 20.25 Хліборобська скринька, 20.35 Спортові льокальні вістки, 20.40 Веч. денник, метеорольог. вістки, спорт, програма на завтра, 21.00 Скрипка, 21.30 Відгомони сили та слави, 21.40 Танк. музика з пл., 22.00 Батьківський порадник, 22.15 „Вечірня серенада“ легка муз. авд. у вик. орх. мандоліністів і вок. дуету, 23.00 Ост. вістки, 23.05 Закінчення програми.

ВІВТОРОК, 29. серпня 1939.

6.56 Сигнал, 7.00 Ранішній денник, 7.15 Музика з пл., 8.15 Льоката визнань, вістки, 15.50 Фін.-госп. актуалії, 16.00 Популярна музика з пл., 13.40 Концерт бажань, 14.35 Господарські вістки, біржа, 14.45 „Фантастична подорож“ повість для молоді, 15.00 Популярна муз. у вик. сальон. орх., 15.45 Господарські вістки, 15.50 Фін.-госп. актуаї, 16.00 Пополудневий денник, 16.10 Актуальна гутірка, 16.20 Сучасні форт. сонатини, 16.45 Літер. хроніка, 17.00 Біжучі вістки з міста та провінції, програма на завтра, 17.10 Чайковський з пл., 17.45 Техн. скринька, 18.00 Славні симфонії, з пл., 18.45 Пісні у вик. Ф. Плятівни, 19.00 Для робітників, 19.30 Концерт орх., форт., тенор, 20.10 Інтерв'ю з учасником I. кадр. компанії, 20.25 Для села: Про гігієну та чистоту молока, 20.35 Спорт. льокальні вістки, 20.40 Веч. денник, метеорольог. вістки, спорт, програма на завтра, 21.05 Трансм. зі Швайцарії: Симф. концерт, дир. Тосканіні, 22.00 Польща та Схід, 22.20 Трансм. зі Швайцарії: Продовження симф. концерту, 23.00 Ост. вістки, 23.05 Закінчення програми.

Середа, 30. серпня 1939.

6.56 Сигнал, 7.00 Ранішній денник, 7.15 Музика з пл., 8.15 Біла Вода в Татрах, гутірка, 8.25 Туристичні вістки, 11.57 Сигнал, 12.03 Полуднева авд., 13.00 Інформаційна газетка в українській мові, **13.10 Українські пісні з пл.,** 13.40 Торжикова музика з пл., 14.15 Трохи пісні трохи слова, 14.35 Господарські вістки, біржа, 14.45 Музика для дітей, пл., 15.15 Популярна музика у вик. смичк. ансамблю, 15.45 Господарські вістки, 16.00 Пополудневий денник, 16.10 Актуальна гутірка, 16.20 Сопран, баритон, форт., 16.45 Життя вселенної, 17.00 Біжучі вістки з міста та провінції, програма на завтра, 17.10 Розривковий концерт, орх., сопран, 18.00 Балетова музика, 19.00 „Хто батькові зїв грушку?“ авд.-жарт, 19.30 Орх., скрипка, тенор, 20.10 Військовий вістник, 20.25 Для села: Основи безпеки живого інвентаря, 20.35 Спортові льокальні вістки, 20.40 Веч. денник, метеорольог. вістки, спорт, програма на завтра, 21.00 Шопенівський концерт, 21.40 Історія завоювання моря, 22.00 Розр. концерт із пл., 23.00 Ост. вістки, 23.05 Закінчення програми.

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Понеділок, 28. серпня 1939.

БЕРЛІН 18.00 Мельодії зпад Репу, БІЛГОРОД 19.05 Циг. музика, 20.00 Пісеньки, 20.30 Спів, БОРДО 20.00 „Гофманові оповідання“ оп. Офенбаха, БУДАПЕШТ 18.20 Спів, 19.25 Мадярські мельодії, 20.20 Орх., 22.00 Циг. музика, ВІДЕНЬ 19.15 Альтівка, 21.00 Моцартові твори, 22.50 Розр. і нар. муз., ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 18.25 Весела музика, ДРОЙТВІЧ 22.05 Рахманінов: Соната г-моль оп. 19, ЛЯҐТІ 18.55 Пісеньки, МІЛЯНО 21.00 Хор, 21.30 Симф. концерт під дир. Масканія, ПАРІ ПТТ 18.05 Пісеньки, РАДІО ПАРІ 18.15 Хор, 20.15 Хвилина музики, РИМ 17.15 Форт., СОФІЯ 18.00, 19.00, 21.25 Легка і танк. музика.

ВІВТОРОК, 29. серпня 1939.

БЕРЛІН 18.00 Розр. музика, 21.00 Танк. музика, БІЛГОРОД 19.05, 20.00 Пісеньки, 20.30 Форт., БУДАПЕШТ 17.10 Циг. музика, 18.30 Легка музика, 19.40 „Тоска“ оп. Пуччінія, ВІДЕНЬ 19.15 Хоральна музика, 20.15 Муз. комедія, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 18.20 Розривк. музика, 19.15 Танки всього світа, 20.15 Орх., ЛЯЙПЦІҐ 22.30 „Реквієм“ Моцарт, Шуберт, МІЛЯНО 21.00 „Міранда“ оп. Канопіка, ОСЛЬО 21.25 Пісеньки, ПАРІ ПТТ 20.50 „Дочка пані Анґо“ оп. Лекока, РАДІО ПАРІ 19.00 Популярний концерт, РИМ 20.30 Форт., 20.50 Трансм. з Берна: Шуберт, Моцарт, Гіндеміт, 22.20 Скрипка, Аріґо Серато, СОФІЯ 18.00, 19.15, 21.40 Музика, 20.50 Рос. пісні.

Середа, 30. серпня 1939.

БЕРЛІН 17.30 Концерт солістів (Бетовен, Крайцер, Брамс), 19.00 Легарові мельодії, 20.15 Симф. концерт, БІЛГОРОД 20.00 Пісеньки, 22.15 Танк. музика, БУДАПЕШТ 18.10 Військ. орх., 19.25 Форт., 20.20 Спів, 22.00 Циг. музика, ВІДЕНЬ 15.30 Весела кантата, 18.20 Давня віденська музика, 20.15 Весела словно-муз. авд., 22.30 Розр. віденська музика, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 18.00 Хоральні нар. пісні, 19.15 Нар. мельодії, 22.20 Гарні мельодії, ЛЯЙПЦІҐ 19.00 „Вільний стрілець“, оп. Вебера, МІНХЕН 19.15 Військ. орх., ПАРІ ПТТ 20.00 Пісеньки, ПРАГА 18.30 Орх., 19.20 Діточий хор, 20.00 Чеська симф. музика, РАДІО ПАРІ 18.15 Пісеньки, 19.00 Скрипка, 22.00 Популярний концерт, РИМ 17.15 Органовий реситаль, 20.30 Хвилина музики, 21.00 Симф. концерт, 22.15 Мельодія і ритм, СОФІЯ 19.25 „Мефістофель“ оп. Бойта, 21.45 Легка і танк. музика, СТОКГОЛЬМ 20.00 „Мадам Батерфлай“ оп. Пуччінія, I. дія.

Біржа

Львів, 26. серпня 1939.

ГРОШІ.

Бельги бельг. 90·72—90·72, Доляри америк. 5.33·00—5.33·00, Доляри канад. 5.32·50—5.32·50, Фльор. гол. 288·11—288·11, Франки франц. 14·15—14·15, Франки шв. 120·45—120·45, Фунти англ. 25·00—25·00, Гульд. гдан 100·25—100·25, Кор. данськ. 111·53—111·53, Корони норв. 125·47—125·47, Корони шведські 128·77—129·77, Ліри іт. 18·30—18·30, Марки фінляндські 11·02—11·02, Марки нім. срібні —.—.

АКЦІІ.

Банк Польський 102·00, Цукор 34·00—34·00, Вугіль 30·00—31·25, Лільпоп 76·00—75·50, Модженів 17·50—17·75, Островец 79·75—79·75, Стараховичі 40·00—40·75, Жирардів 45·00—45·50, Габербуш 50·00—50·00.
Тенденція дещо слабша.

ПАПЕРИ.

4 і пів внутрішня 60·50, 3 інвестиційна 1 ем. 70·00, серія 00·00—00·00, 2 ем. 69·00, серія 00·00—00·00, 5 конверсійна 63·00, 5 залізнича 61·00—59·00, 4 прем. дол. 36·00, 4 консолідаційна 61·00—60·50.
Тенденція дещо слабша.

ЦІНИ ЗБІЖЖЯ.

Пшениця оборот 861 тон, тенд. спок., жито оборот 2890 тон, ячмінь оборот 136 тон, овес оборот 35 тон.
Загальний оборот 4841 тон.
Інші ціни без змін.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“.

Львів, 26. серпня 1939.

За 1 кг. масла дес. бльок. без оп.	3·05
За 1 кг. масла дес. бочк. з опак.	3·10
1 л. молока	0·15
1 кг. яєць	1·05

Тенденція на масло та яйця сильна, на молоко вдержана.

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО“.

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальти

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень	зол. 0,35
1 мм. одношпальтовий в тексті і новинках	зол. 0.60
1 мм. одношпальтовий на першій сторінці	зол. 0.80

Дрібні оголошення від слова:

матримоніяльні і приват. кореспонденції по	зол. 0.15
купно, продаж, винаєм і т. п.	зол. 0.10
шукаючі праці	зол. 0.05

слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка 1/1	зол. 480·—
Остання сторінка 1/2	зол. 250·—
Остання сторінка 1/4	зол. 130·—
Остання сторінка 1/8	зол. 70·—

Redaktorzy: d-r Iwan Nimczuk, Iwan Kedryn-Rudnyćkyj. Wydawca: Spółka Wyd. „Diło“, Lwów. Z drukarni S-ki Wyd. „Diło“, Lwów, Rynek 10.
Редактори: д-р Іван Німчук, Іван Кедрин-Рудницький. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. С-ки „Діло“. Львів, Ринок 10.